ކުޑަކުދިންނާބެހ ކޯޓަށް ދިމާވެފައިވާ ދަތިތަކާއި އެދަތިތައް
ފިލުވުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް
ކުޑަކުދިންނާބެހ ކޯޓު
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ
9002

ކުޑަކުދިންނާބެހ ކޯޓަށް ދިމާވެފައިވާ ދަތިތަކާއި އެދަތިތައް
ފިލުވުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް
ލިޔެ ތައްޔާރުކުރ :
އިސްޤާޟ ، ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
2

ފިހުރިސްތު
Cont
ފެށުން 6
ފުރަތަމަ ބައި: ކުޑަކުދިންނާބެހ ކޯޓާމެދު ތާރ ޚ ނަޒަރަ ކުން ބަލައިލުމެއް 7
ކުޑަކުދިންނާބެހ ކޯޓާމެދު ތާރ ޚ ނަޒަރަކުން ބަލައިލުމެއް 8
1. ކުޑަކުދިންނާބެހ ކޯޓުގެ ތަޢާރަފާއި ތާރ ޚް: 8
9. ކުޑަކުދިންނާބެހ ކޯޓު ހިނގަމުންއައިގޮތް: 2
3. ކުޑަކުދިންނާބެހ ކޯޓުގެ ޤާޟ ން: 10
4. ކުޑަކުދިންނާބެހ ކޯޓުގެ މިހާރުގެ ޙާލަތު: 10
ހ. ކޯޓުގެ ވަޒ ފާގެ އޮނިގަ ނޑާއި މުވައްޒަފުން : 11
ށ. ކޯޓުގެ ޢިމާރާތް : 19
ނ. ކޯޓުގެމަސައްކަތާއި ކޯޓުން ބަލާ މައްސަލަތައް 13
ރ. ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތައް: 14
ހ. މައްސަލަތަކުގެ ބާވަތް : 11
ށ. މައްސަލަތަކަށް ވެފައިވާ މުއްދަތު : 11
ދެވަނަބައި: ކޯޓަށް ދިމާ ވެފައިވާ މައްސަލަތަކާއި އެމައްސަލަތައް ޙައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް 16
ކޯޓަށް ދިމާވެފައިވާ މައްސަލަތަކާއި އެމައްސަލަތައް ޙައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް 17
1. ކޯޓަށް ހުށަހެޅ މައްސަލަތައް ބަލައިނިންމުމުގައި ދިމާވެފައިވާ ދަތިތަކާއި އެދަތިތައް ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ
ފިޔަވަޅުތައް 18
ހ. މައްސަލަތަކުގައި ހިމެނ ކުދިން ޙާޟިރުކުރުމުގައި ދިމާވާ ދަތިތަކުގެ މައްސަލަ: 18
ށ. ހެކިން ޙާޟިރުކުރުމުގެ މައްސަލަ..: 18
ނ. ދަޢުވާކުރުން ލަސްވުމުން އުފެދ މައްސަލަތައް: 12
ރ. މައްސަލަތަކަށް ކިޔާނެ ދުވަހާއި، މައްސަލަ ބާއްވާނެ ވަގުތުގެ ކޮންޓްރޯލް ކޯޓަށް ލިބިފައިނެތުން: 90
ބ. ވަކި ބާވަ ތްތަކެއްގެ މައްސަލަތައް މާލ ގައި ނޫނ ނުބެލ ގޮތަށް ހަމަޖެހިފައި އޮތުން: 91
ޅ. ކަމާބެހ ފަރާތްތަކުގެ އެއްބާރުލުން، އެކަށ ގެންވާ ގޮތަކަށް ނުލިބުމުގެ މައްސަލަ: 91
3

ކ. ޝަރ އަތް ކުރާ މާލަމުގެ ޖާގަނެތުމާއި މައްސަލަތަކަށް ހާޒިރުވާފަރާތްތައް ބައިތިއްބާނެ ޖާގަނެތުމުގެ މައްސަލަ : 93
އ. ޝަރ ޢަތްކުރާ ސެކްޝަންތަކުގައި މުވައްޒަފުން މަދުވުމުގެ މައްސަލަ: 93
ވ. މިކޯޓުގައި މަސައްކަތްކުރަމުން އައި ހުރިހާ ޤާޟ ން އެއްފަހަރާ އެހެން ކޯޓުތަކަށް ބަދަލުކުރުމުން ދިމާވި
މައްސަލަތައް: 94
މ. މިކޯޓަށް ހުށަހެޅ ދަޢުވާ ފޯމުތަކާއި އެފޯމުތަކާއެކު ހުށަހެޅ ބައެއް ލިޔެކިއުންތައް ފުރިހަމަ ނުވުމުން ދިމާވާ
ދަތިތަކުގެ މައްސަލަ: 94
-9 އިދާރ މައްސަލަތަ ކާއި އެމައްސަލަތައް ހައްލުކުރުމަށް އެޅި ދާނެ ފިޔަވަޅުތައް 91
ހ. ކޯޓުގެ ތަޞައްވުރު (ވިޝަން)އެއް ނެތުމުގެ މައްސަލަ : 91
ށ. ކޯޓުގެ އިދާރ ކަންކަން ރަގަޅުގޮ ތުގައި ބަލަހައްޓާނެ ރަގަޅު އެޑްމިނިސްޓްރ ޓަރެއް ނެތުމުގެ މައްސަލަ: 91
ނ. ކޯޓުގެ ޖާގައިގެ ދަތިކަމުގެ މައްސަލަ: 91
ރ. ކޯޓުގެ ރަނގަޅު އޮގަނައިޒ ޝަން ޗާޓެއް ހެދިފައިނެތުމާއި، މަސައްކަތްތައް ބަހާލެވިފައިވާގޮތް ރަގަޅުނުވުމުގެ
މައްސަލަ: 96
ބ. ކޯޓުގެ ވެބްސައިޓް ބ ނުންނުކުރެވުމުގެ މައްސަލަ : 96
ޅ. އޮންލައިން ޑ ޓާބ ސްގެ މައްސަލަ : 97
ކ. ކުށުގެ ރެކޯޑު ރަގަޅަށް ނުބެލެހެއްޓ މައްސަލަ: 97
އ. އަލަށް ހަމަޖައްސާ އެލަވަންސް ދިނުމާއި އެނޫންވެސް ފައިސާއާގުޅ ބައެއްކަން ނިންމާނެ އުސޫލެއް ކަ ނޑައެޅި
ސާފުވެފައި ނެތުމުގެ މައްސަލަ: 97
ވ. ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑ ޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރ ޝަންގެ އެހ ތެރިކަން ފުރިހަމަގޮތުގައި ލިބެންޖެހ މައްސަލަ : 98
މ. ކޯޓުން ނިއްމާ މައްސަލަ ތަކުގެ ރިޕޯޓު ނުނިމި ލަސްވާ މައްސަލަ : 92
-3 ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކުގައި ދިމާވެފައިވާ ޤާނޫނ އުދަގޫތަކާއި އެކަންކަންހައްލު ކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް . 92
ހ. ބޮޑެތި މ ހުންނަށްދ އަދަބުތައް ކުޑަކުދިންނަށް ދިނުމުގެ މައްސަލަ : 92
ށ. ކުށުގެ ޖިނާއ މަސްއޫލިޔަތު އުފުލަންޖެހ އެންމެ ހަގު އުމުރު ސާފުކޮށްކަ ނޑައެޅިފައި ނެތުމުގެ މައްސަލަ : 30
ނ. ގްރޫޕް މާރާމާރ ތަކާއި މ ހުން މަރާލެވިދާފަދަ ތަކެއްޗާއެކު މާރާމާރ ހިންގާ 11 އަހަރު ނުފުރ ކުދިން،
ޒިންމާކުރެވ ނެ ގޮތެއް ނެތުމު ގެ މައްސަލަ: 31
ރ. ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކުގައި ޢަމަލު ކުރެވެމުންދާގޮތުން، އެކުދިން އިސްލާޙުވުމަށް ފުރުޞަތު ނުދެވ ތ ނުވަތަ
ފުރުޞަތުތައް ހަނިވުމުން ކުށްކުރާކުދިން އިސްލާޙުނުވެ، ކުށްކުރުން ތަކުރާރުވަމުން ދިއުމުގެ މައްސަލަ: 39
ބ. މައިން ބަފައިންނާއި ބެލެނިވެރިން ޒިއްމާ ކުރުވ ނެ ގޮތްތަކެއް ނެތުމުގެ މައްސަލަ: 33
4

ޅ. ކުޑަކުދިން އެކަށ ގެންވާ ސަބަބުތަކެއްނެތި ރ ގަ ނޑުގެ ފަސްވަގުތުތަކުގައ މަގުމަތ ގައި އުޅ އުޅުން ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށް
ޤާނޫނ ގޮތުން ގޮތްތަކެއް ކަ ނޑައެޅިފައި ނެތުމުގެ މައްސަލަ : 34
ކ. ބެލެނިވެރިންގެ ކޮންޓްރޯލުން ނެއްޓި މަގުމަތ ގައި ރައްޓެހި ކުދިންނާއެކު ގްރޫޕްހަދައި ވަގުތު ހ ދަކުރަމުންދާ
ކުދިންނާމެދު އެޅިދާނެ ހަރުދަނާ ރަނގަޅު ފިޔަވަޅުތަކެއް ރާއްޖ ގެ ޤާނޫނުތަކާއި ޤަވާއިދުތަކުގައި ސާފުކޮށް ބަޔާންވެފައި
ނެތުމުގެ މައްސަލަ : 34
އ. އިސްލާހ /ތައުލ މ އެކަށ ނަ ޕްރޮގްރާމްތައް ނެތުމުގެ މައްސަލަ : 31
ވ. ކޯޓުގެ މެންޑ ޓުގެ މައްސަލަ : 31
މ. ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް އެކްޓެއް ނެތުމުގެ މައްސަލަ : 37
ފ. ބައެއް މައްސަލަތަކުގެ ދަޢުވާފޯމުގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދަޢުވާ ކުރާ މާއްދާ ބަޔާން ކޮށްފައި ނޯންނަ މައްސަލަ37:
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް: 37
ދ. ކުށްކުރާ ކުޑަކު ދިން ބައިތިއްބާނެ ތަނެއް ނެތުމުގެ މައްސަލަ: 38
5

ފެށުން
ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތަކާއި ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކަކީ ދިވެހި މުޖުތަމައުގައި ވަރަށް ބޮޑު
ސަމާލުކަމެއް ދެވޭ ކަންކަމެވެ. ކުޑަކުދިންނަށް ރަގަޅު ތައުލީމާއި ތަރުބިއްޔަތު ދީ ކުޑަކުދިން ހެޔޮގޮތުގައި
ބޮޑުކުރުމަށް ދެވޭ އަހައްމިއްޔަތު ފާއިތުވެދިޔަ އަހަރުތަކުގައި، އެއް އަހަރުން އަނެއް އަހަރަށް އިތުރު ވެފައި
ވެއެވެ. ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތައް ހިމާޔަތް ކުރުމަށް ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތައް އެކުލަވާލެވިފައި ވެއެވެ. ދިވެހި
ރާއްޖޭގެ ކުޑަކުދިންނަކީ، އިސްލާމްދީނަށް ހުރުމަތްތެރިކޮށްހިތާ، ދިވެހި ޤައުމުދެކެ ލޯބިވާ، ހެޔޮގޮތުގައި
ތަރުބިއްޔަތުކުރެވޭ ސިއްހަތު ރަގަޅުބަޔަކު ކަމަށް ހެދުމަށްޓަކައި މަސައްކަތް ކުރުމަކީ އެކުދިންގެ
މައިންބަފައިންގެ ޒިންމާއެއް ކަމުގައި ވުމުގެ އިތުރުން ސަރުކާރާއި ރައްޔިތުންގެ ވާޖިބެއް ކަމުގައި
ކަނޑައެޅިފައި ވެއެވެ. ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުގައި ސަރުކާރުން ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި، ގަވާއިދާ
ޚިލާފުވާ ކުދިން އިސްލާހު ކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރުމާއި ކުދިން ކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ބަލާނެ ވަކި
ނިޒާމެއް ހަމަޖެއްސުން ހިމެނެއެވެ. ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓަކީ މިނިޒާމުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އެއް މުއައްސަސާއެވެ.
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު 01 އޯގަސްޓް 1227 ގައި އުފެދިފައިވީނަމަވެސް، ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތައް ހިމާޔަތްކޮށް،
ކުށްކުރުމާއި ދުރުކޮށް، އެކުދިން އިސްލާހުކުރުމުގެ މުހިންމު ދައުރު އަދާކުރުމުގައި ބޮޑެތި ދަތިތަކާއި
ގޮންޖެހުން ތަކަކާއި ކުރިމަތި ވެފައިވެއެވެ. މިގޮތުން، ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ބަލައި ނިންމުމުގައި
ބޮޑެތި ދަތިތަކަކާ ކުރިމަތިވެފައިވެއެވެ. އަދި އިދާރީ އެތަކެއް އުދަގޫ މައްސަލަތަކެއް ކޯޓަށް ދިމާވެފައިވުމުގެ
އިތުރުން ޤާނޫނީ އުދަގޫތަކަކާއި ހުރަސްތަކެއްވެސް ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކާގުޅޭ ގޮތުން ދިމާވެފައިވެއެވެ.
މިލުއިފޮތަކީ، ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓަށް، 9002 ފެބްރުއަރީ 01 ވަނަ ދުވަހު އިސްޤާޟީއަކު
ހަމަޖެހި، ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުގެ އިސްޤާޟީގެ ބެލުމުގެ ދަށުން، ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު ހިންގާގޮތަށް
ހަމަޖެހުމާގުޅިގެން، ކޯޓުގެ ޙާލަތު ދެނެގަނެ، ކޯޓުންދޭ ޚިދުމަތް ރަނގަޅުކުރުމަށް ބޭނުންވާކަންތައްތަކަކީ
ކޮބައިތޯ ހޯދައި އެކަންކަން ދަނެގަނެ ކޯޓުގެ ޚިދުމަތް އެކަށޭނަ ރަނގަޅުގޮތަކަށް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް، ކުރަންޖެހޭ
ކަންތައްތަކަކީ ކޮބައިތޯ ބަލައި އެކަންކަމަށް އަމާޒުކުރެވިގެން ތައްޔާރުކުރެވޭ ލުއިފޮތެކެވެ.
މިލުއިފޮތް ބަހާލެވިފައިވާނީ މައިގަނޑު ދެބަޔަކަށެވެ. ފުރަތަމަ ބައިގައި ބަލައިލާފައިވާނީ
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓާ މެދު ތާރީޚީ ނަޒަރަކުންނެވެ. ދެވަނަ ބައިގައި ބަލައިލާފައިވާނީ ކޯޓަށް ދިމާވެފައިވާ
މައްސަލަތަކާއި އެކަންކަން ޙައްލު ކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތަކުގެ މައްޗަށެވެ. މިގޮތުން، މައްސަލަތައް ބަލައި
ނިންމުމުގައި ހުރި ދަތިތަކާއި، ކޯޓަށް ދިމަވެފައިވާ އިދާރީ މައްސަލަތަކާއި އަދި ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް
ބެލުމުގައި ދިމާވެފައިވާ ޤާނޫނީ އުނދަގޫތަކާއި ހުރަސްތަކުގެ މައްޗަށް ބަލައިލާފައިވާނެއެވެ. މީގެ އިތުރުން،
މިދަތިތަކާއި މައްސަލަތައް ހައްލު ކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައްވެސް ކުރުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވާނެއެވެ.
6

ފުރަތަމަ ބައި :
ކުޑަކުދިންނާބެހ ކޯޓާމެދު ތާރ ޚ ނަޒަރަކުން ބަލައިލުމެއް
7

ކުޑަކުދިންނާބެހ ކޯޓާމެދު ތާރ ޚ ނަޒަރަކުން ބަލައިލުމެއް
މިބައިގައި ބަލައިލާފައިވާނީ ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓުގެ ތަޢާރަފާއި ތާރީޚުގެ މައްޗަށާއި
ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓު ހިންގަމުންއައިގޮތާއި، ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓުގެ މިހާރުގެ ޙާލަތުގެ މައްޗަށެވެ. ކޯޓުގެ
މިހާރުގެ ޙާލަތުގެ މައްޗަށް ބަލައިލުމުގައި ކޯޓުގެ ވަޒީފާގެ އޮނިގަނޑާއި މުވައްޒަފުން އަދި ކޯޓުގެ ޢިމާރާތާއި
ކޯޓުން ބަލާ މައްސަލަތަކުގެ އިތުރުން 01 ފެބްރުއަރީ 9002 އަކާ ހަމައަށް އައިއިރު މިކޯޓަށް ހުށަހެޅި
ނުނިމި ހުރި މައްސަލަތަކުގެ މައްޗަށް ވެސް ބަލައިލެވިފައި ވާނެއެވެ.
1. ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުގެ ތަޢާރަފާއި ތާރީޚް:
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓަކީ، ކުށްކުރާކުދިންގެ ޢަދަދު މުޖުތަމަޢުގައި އިތުރުވެ އެކަމުގެ ސަބަބުން
މުޖުތަމައަށް ކުރިމަތިވާންފެށި މައްސަލަތަކަށް ހައްލެއްހޯދުމަށާއި، ކުޑަކުދިންކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ބަލާނޭ
ވަކި ނިޒާމެއް ހަމަޖައްސަންވާނެ ކަމުގައި، ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު)ޤާނޫނު
ނަންބަރު (2/21 ގެ 02 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވުމުން ، ކުޑަކުދިންކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް
ބެލުމަށް ވަކިކޯޓެއް ހުންނަންޖެހޭ ކަމަށް ފެނިގެން 01 އޯގަސްޓް 1227 ގައި އުފެއްދި ކޯޓެކެވެ. މިކޯޓު
އުފެދުނު ތާރީޚު ގުޅިފައިވަނީ، ދަށުކޯޓުތައް ، ޖަސްޓިސް މިނިސްޓްރީއިން ހިންގި ދުވަސްވަރު އޮނަރަބަލް
އަލްފާޟިލް އަޙުމަދު ޒާހިރުގެ މިނިސްޓަރު ކަމުގައި މާލޭގެ ކޯޓުތަކުގެ އޮނިގަނޑަށް ގެނައި ބަދަލާއެވެ.
އެބަދަލުގައި ވަނީ، މާލޭގައި އޭރުހުރި ކޯޓު ނަންބަރުތައް އުވާލައި، އޭގެ ބަދަލުގައި، މަދަނީކޯޓު، ޖިނާއީކޯޓު،
ޢާއިލާއާބެހޭކޯޓު އަދި ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު، 01 އޮގަސްޓް 1227 ގައި އުފައްދާފައެވެ. ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު
އެންމެ ފުރަތަމަ ހިންގަންފެށީ މާލެ، އޯކިޑަމަގުގައި ހުންނަށް މ.ދަރަވަންދޫގެ ތިރީބައިގައެވެ. އޭގެ ފަހުން 11
އޯގަސްޓް 1222 ގައި ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓު، މިހާރު، ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި،
އަދިކުރިން، އެމް. އެން. އެސްއެލްގެ ފަންހިޔާ ބިލްޑިންގްގެ 09 ވަނަ ފަންގިފިލާއަށް ބަދަލުވެ
މިއަދާހަމައަށްވެސް ހިންގަމުން އަންނަނީ ފަންހިޔާ ބިލްޑިންގގައެވެ.
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު 01 އޯގަސްޓް 1227 ގައި، އުފެއްދިއިރު އެކޯޓުގެ ފުރަތަމަ ޤާސޟީއަކަށް
ހަމަޖެއްސީ އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުاله ދީދީއެވެ. މިކޯޓު ފުރަތަމަ އުފެދުނުއިރު ޤާޟީގެ އިތުރުން ކޯޓުގައި 01
މަޤާމު އޮތްނަމަވެސް ކޯޓުގައި އޭރު ތިބީ، ކޯޓުގެ ޤާޟީގެ އިތުރުން ޖުމްލަ 03 (ތިނެއް) މުވައްޒަފުންނެވެ.
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު އުފެދުނުއިރު، ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުގެ މަސައްކަތުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ
އުމުރުން 16 އަހަރު ނުވާ ކުދިންގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅޭ އެންމެހައި ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ބެލުންކަން
8

1
ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ގޮތުން ހެދިފައިވާ ޤަވާއިދު (6) ގެ 09 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގެއެވެ.
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު އުފެދުނުއިރު، ކުޑަކުދިންކަމުގައި، ޤާނޫނީގޮތުން ބަލަނީ މީލާދީގޮތުން އުމުރުން 16 އަހަރު
ނުފުރޭކުދިންނެވެ. ނަމަވެސް އޭގެ ފަހުން، ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ޙިމާޔަތްކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު)ޤާނޫނު
ނަންބަރު (2/21 އަށް 91 ނޮވެމްބަރ 9009 ގައި ގެނެވުނު ފުރަތަމަ އިސްލާޙުގައި، އެޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ
މާއްދާގެ (ހ) އަށް އިސްލާޙުގެނެވި، ކުޑަކުދިންކަމުގައި ބެލެވެނީ މީލާދީގޮތުން އުމުރުން 18 އަހަރު ނުފުރޭ
ކުދިންކަމުގައި، ހަމަޖެހުމާއި ގުޅިގެން، ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުން ބަލަނީ އުމުރުން މީލާދީ ގޮތުން 18 އަހަރު
ނުފުރޭ ކުދިންގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅޭ އެންމެހައި ޖިނާއީ މައްސަލަތައކަމުގައި ހަމަޖެހިފައިވެއެވެ.
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓަށް މައްސަލަތައް ހުށަހެޅޭނީ ކަމާބެހޭފަރާތްތަކުން ތަޙުޤީޤުކުރުމަށްފަހު ދައުލަތުގެ
2
ފަރާތުންނެވެ.
9. ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު ހިނގަމުންއައިގޮތް:
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓަކީ 01 އޯގަސްޓް 9007 ގައި، އެކޯޓު އުފެދުނު އިރުއްސުރެ 01 ފެބްރުއަރީ
9002 އަކާހަމައަށް، އިސްޤާޟީއަކު ނެތި އެކިފަހަރު އެކިކޯޓުތަކުގެ އިސްޤާޟީންގެ ބެލުމުގެ ދަށުން
ހިނގަމުންއައި ކޯޓެކެވެ. އެގޮތުން، 01 އޮގަސްޓް 1227، ގައި އުފެދުނީއްސުރެ 01 ޖުލައި 9001
އާހަމައަށް، ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު ހިނގަމުން ގޮސްފައިވަނީ، ޢާއިލާއާބެހޭ ކޯޓުގެ އިސްޤާޟީގެ ބެލުމުގެ
ދަށުންނެވެ. 01 ޖުލައި 9001 ގައި، ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު، ޖިނާއީ ކޯޓުގެ އިސްޤާޟީގެ ބެލުމުގެ ދަށުން
ހިންގާގޮތަށްހަމަޖެއްސި ސަބަބުކަމަށް ބެލެވެނީ، އެއިރު ޖިނާއީކޯޓުގެ އިސްޤާޟީ އަކަށް ހުރީ ޑރ. މުޙައްމަދު
ޖަމީލު އަޙުމަދު ކަމުން، ޔުނިސެފާއި އަދި އެނޫނަސް އެކިފަރާތްތަކާގުޅިގެން ހިންގަންޖެހޭ މަޝްރޫޢުތައް
ހިންގުމަށް ފަސޭހަވާނެތީއާއި އަދި ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުން ބަލަނީ، ކުޑަކުދިންކުރިނަމަވެސް ކުށުގެ މައްސަލަތައް
ކަމުގައި ވަތީކަމުގައެވެ. ޖިނާއީ ކޯޓުގެ އިސްޤާޟީގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ހިނގަމުން އައި ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓަށް،
01 ފެބްރުއަރީ 9002 ގައި އިސްޤާޟީއަކު ހަމަޖައްސައި، ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓަކީ، އެކޯޓުގެ އިސްޤާޟީގެ
ބެލުމުގެ ދަށުން ހިނގާ ކޯޓެއްގެ ގޮތުގައި މިހާރުވަނީ ހަމަޖެހިފައެވެ. 01 ފެބްރުއަރީ 9002 ގައި،
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުގެ ފުރަތަމަ އިސްޤާޟީގެ ގޮތުގައި ހަމަޖެއްސީ، މަދަނީކޯޓުގެ އިސްޤާޟީ ކަމުގެ މަޤާމް
ފުރަމުންދިޔަ އަލްއުސްތާޛު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާއެވެ. ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓަށް އިސްޤާޟީއަކު
ހަމަޖައްސައި ޖިނާއީކޯޓުގެ އިސްޤާޟީގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ވަކިކޮށް، ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުގެ އިސްޤާޟީގެ
ބެލުމުގެ ދަށުން ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓު ހިންގާގޮތަށް ހަމަޖެއްސީ، ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓަކީ، ވަރަށް ބޮޑަށް
1
. ޝަރ ޢަތް ކުރުމާބެހ ގޮތުން ހެދިފައިވާ ޤަވާއިދު (60)، މިނިސްޓްރ އޮފް ޖަސްޓިސް، 3662، ސ.23:
2
. ކުޑަކުދިން ކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ބަލައި ތަހުޤ ޤު ކޮށް އިންސާފުކޮށް އަދަބު ދިނުމުގައި ޢަމަލު ކުރާނެ ގޮތުގެ ޤަވާޢިދުގެ
32 ވަނަ މައްދާ ބައްލަވާލައްވާ!
9

އަޅާނުލެވި އޮތްތަނެއްކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭތީ އާއި، ޖިނާއީ ކޯޓަކީ 18 އަހަރުން މަތީގެ މީހުންކުރާ ކުށްތައް
ބަލައި ނިޔާކަނަޑައަޅާ ކޯޓެއްކަމަށް ވުމުން، އެކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން، ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓާ ގުޅުވުން
3
ރަނގަޅުނޫންކަމަށް ފެނިގެންނެވެ.
ވުމާއެކު، ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓަކީ، މިހާރު، 01 ފެބްރުއަރީ 9002 ން ފެށިގެން، އެކޯޓަށް
އިސްޤާޟީއަކު ހަމަޖެހި، އެއިސްޤާޟީގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ހިނގާ ވަކި ކޯޓެކެވެ.
3. ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުގެ ޤާޟީން:
01 އޯގަސްޓް 1227 ގައި ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު އުފެދުނު އިރު، މިކޯޓުގެ ޤާޟީ އެއްގެ ގޮތުގައި
ފުރަތަމަ ހަމަޖެހުނީ، ޤާޟީ އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުاله ދީދީ އެވެ. އެއަށްފަހު 9007 މެއި 01 ގައި ޤާޟީ
އަލްއުސްތާޛު ޙަސަން ސައީދު މިކޯޓުގެ ދެވަނަ ޤާޟީއެއްގެ ގޮތުގައި ހަމަޖެހުނެވެ. 9008 ސެޕްޓެމްބަރު 91
ގައި ޤާޟީ އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުاله ދީދީ އާއި ޤާޟީ އަލްއުސްތާޛު ޙަސަން ސައީދު އެހެން ދެކޯޓަކަށް
ބަދަލުކޮށް ޤާޟީ އަލްއުސްތާޛާ ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުގެ ޤާޟީ ކަމުގެ މަޤާމަށް ހަމަޖެހުނެވެ.
ނަމަވެސް 01 ނޮވެމްބަރ 9008 ގައި ޤާޟީ އަލްއުސްތާޛާ ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު ޢާއިލާއާބެހޭކޯޓަށް ބަދަލު
ކުރުމަށްފަހު، މިކޯޓަށް ޤާޟީއަކު ހަމަނުޖެހި ދުވަސްކޮޅެއް ވެގެން ގޮސްފައި ވެއެވެ. މިދުވަސްކޮޅު މިކޯޓުގެ
ކަންކަން ބަލެހެއްޓީ ޖިނާއީކޯޓުގެ އިސްޤާޟީ އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުاله މުޙައްމަދެވެ. އެއްށްފަހު 01 ފެބްރުއަރީ
9002 ގައި މިކޯޓުގެ ޤާޟީންގެ ގޮތުގައި ޤާޟީ އަލްއުސްތާޛު އަޙުމަދު ސަމީރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒު އާއި ޤާޟީ
އަލްއުސްތާޛު އަޙުމަދު ޝަކީލު ހަމަޖެހުނެވެ. އަދި 01 ފެބްރުއަރީ 9002 ގައި މިކޯޓުގެ އިސްޤާޟީ ކަމުގެ
މަޤާމަށް އަލްއުސްތާޛު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ ހަމަޖެހި، މިލުއިފޮތް ތައްޔާރު ކުރެވުނު އިރު މިކޯޓުގެ
ޤާޟީންގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތް ކުރަމުން ދަނީ އެއްމެ ފަހުން ބަޔާންކުރެވުނު 03 ޤާޟީންނެވެ.
.4ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުގެ މިހާރުގެ ޙާލަތު:
ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓުގެ މިހާރުގެ ޙާލަތުގެ ގޮތުގައި ތިރީގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވަނީ 01 ފެބްރުއަރީ
9002 ގައި، ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓަށް އިސްޤާޟީއަކު ހަމަޖައްސައި ޖިނާއީކޯޓުގެ ބެލުމުގެ
ދަށުން ވަކިކޮށް ހިންގާގޮތަށް ހަމަޖެހުނުއިރު، ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓު އޮތްޙާލަތެވެ. މިގޮތުން،
ކޯޓުގެ ވަޒީފާގެ އޮނިގަނޑަށާއި މުވައްޒަފުންނަށާއި، ކޯޓުހިނގަމުންދާ އިމާރާތަށާއި، ކޯޓުގެ މަސައްކަތަށާއި،
ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތަކަށާއި، ކޯޓަށް ދިމާވެފައިވާ މައިގަނޑު ގޮންޖެހުންތަކުގެ މައްޗަށް
3 . "ޖުޑިޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނާބެހ ގޮތުން ބައެއްފަރާތްތަކުން ދައްކާ ވާހަކަތަކުގެ ޙަޤ ޤަތް ހާމަކުރުން" މިސުރުޚ ގެ ދަށުން،
ޖުޑިޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން 60 ފެބްރުއަރ 3660 ގައި، އެކޮމިޝަނުގެ ވެބް ސައިޓުގައި ޝާއިއު ކޮށްފައިވާ ބަޔާނުގެ
63 ވަނަ ނަމްބަރުގައި މިކަން ހާމަކޮށްފައި ވެއެވެ .
10

ބަލައިލާފައިވާނެއެވެ. ކޯޓުގެ މިހާރު ޙާލަތަށް އަލިއަޅުވާލުމުގެ ގޮތުން ބަޔާންކުރާ ކޮންމެ ކަމެއް، ކުރިއްސުރެއް
އޮތްގޮތުގެ މައްޗަށްވެސް ކުރުގޮތަކަށް ނަމަވެސް ބަލައިލެވިފައިވާނެއެވެ.
ހ. ކޯޓުގެ ވަޒީފާގެ އޮނިގަނޑާއި މުވައްޒަފުން:
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުގެ 01 އޯގަސްޓް 1227 ގައި އުފެދުނުއިރު، ޤާޟީގެ އިތުރުން ކޯޓުގައި އޮތީ
01 (ފަހެއް) މަޤާމެވެ.4 އެއީ-:
 އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް އޮފިސަރ
 އެސިސްޓަންޓް ސެކްރެޓަރީ
 ސީނިއަރ ކްލާރކް
 ޕިޔޯން
 މަސައްކަތު މި 01 މަޤާމެވެ.
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު، 01 އޯގަސްޓް 1227 ގައި އުފެދުނުފަހުން ވޭތުވެދިޔަ 11 އަހަރު ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި ކޯޓުގެ ވަޒީފާގެ އޮނިގަނޑަށް ބަދަލު އައިސް 01 ފެބްރުއަރީ 9002 އާ ހަމައަށް އައިއިރު، މިކޯޓްގެ
އިސްޤާޟީއާއި އިތުރު 09 ޤާޟީންގެ މަޤާމުގެ އިތުރުން 02 މަޤާމު ހަމަޖެހިފައިވެއެވެ.5 އެމަޤާމުތަކަކީ-:
 އެސިސްޓެންޓް ޑިރެކްޓަރ 01
 އެސިސްޓެންޓް ލީގަލް އޮފިސަރ 01
 ސެކްރެޓަރީ 09
 ކޯޓު އޮފިސަރ 01
 އެސިސްޓެންޓް ވެބް ޑިވެލޮޕަރ 01
 އެސިސްޓެންޓް ސެކްރެޓަރީ 01
 ޕިޔޯނު 01
 މަސައްކަތު 01
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުގެ ބަޔާންކުރެވިދިޔަ މަޤާމުތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް މަޤާމުތަކަކީ
ހުސްމަޤާމުތަކެކެވެ. ސަބަބަކީ އެމަޤާމުތަކަށް މީހުން ބޭނުންވި ކަމުގައިވިޔަސް، ތަނުގެ ޖާގައިގެ ދަތިކަމުން
ތަނުގައި އިތުރު މުވައްޒަފުންގެ ޖާގަ ނެތުމުން، އެމަޤާމުތަކަށް މީހުން ނުހޯދިވާތީއެވެ.
4 . މިމަޤާމްތަކުގައި އ ރުތިބި މުވައްޒަފުންގެ މަޢުލޫމާތު އެނެކްސް 01 ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާނެއެވެ.
5 . މިމަޤާމުތަކުގައި އ ރުތިބި މުވައްޒަފުންގެ މަޢުލޫމާތު އެނެކްސް 09 ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާނެއެވެ.
11

ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު، 01 އޯގަސްޓް 1227 ގައި އުފެދުނު އިރު ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު އޮތީ
6
ޢާއިލާއާއިބެހޭކޯޓުގެ ދަށުގައެވެ. އެއަށްފަހު 01 ޖުލައި 9001 ން ފެށިގެން ޖިނާއީކޯޓުގެ އިސްޤާޟީގެ
ބެލުމުގެ ދަށުން ހިނގާ ކޯޓެއްގެ ގޮތުގައި އޮތުމަށްފަހު 01 ފެބްރުއަރީ 9002 ދުވަހުން ފެށިގެން
ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓު މިހާރުވަނީ ވަކިން ހިނގާކޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ހަމަޖެހިފައެވެ.
ށ. ކޯޓުގެ ޢިމާރާތް:
01 އޯގަސްޓް 1227 ގައި ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު އުފެދުނު އިރު، މިކޯޓަށް ވަކި އިމާރާތެއް
ނުވަތަ، އިމާރާތަކުން ވަކިބައެއް ހަމަޖެހިފައި ނެތުމުގެ ސަބަބުން، ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓުގެ މަސައްކަތް ކުރަން
ފެށީ ޖަސްޓިސް ބިލްޑިންގުގައި، ޢާއިލާއާއިބެހޭ ކޯޓުގެ ތެރޭގައި ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުގެ މަސައްކަތަށް ތަންކޮޅެ
ޚާއްސަ ކުރެވިގެންނެވެ. އެއަށްފަހު މާލަސްތަކެއްނުވެ، މ.ދަރަވަންދޫގޭ ތިރީބުރިން، ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓަށް
ޖާގައެއް ލިބި، 01 އޮކްޓޫބަރ 1227 ގައި ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު އެތަނަށް ބަދަލުވިއެވެ. ނަމަވެސް
މ.ދަރަވަންދޫގޭގައި ހިނގަމުންއައި އަރުޝީފާއި އަދި ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ޖާގައިގެ
ދަތިކަމުން، މ.ހަވީރީހިނގުމުގައި ހުންނަ ފަންހިޔާ ބިލްޑިންގަށް އަރުޝީފާއި އަދި ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓު
7
ބަދަލުވިއެވެ. އެއީ 11 އޯގަސްޓް 1222 ގައެވެ. އެތާރީޚުން ފެށުގެން 01 ފެބްރުއަރީ 9002 އާ ހަމައަށް
އައި އިރުވެސް ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓު ހިނގަމުން އައިސްފައިވަނީ ފަންހިޔާ ބިލްޑިންގްގެ 09 ވަނަ
ފަންގިފިލާގެ ހުޅަނގުބައި 903(އެޕާޓްމަންޓް) ގައެވެ. ކުޑަކުދިންނާ ބެހޭކޯޓު ހިނގަމުންދާ މި އިމާރާތަކީ
ކޯޓެއް ހިންގުމަށް އެންމެ އެކަށޭނަ ތަނެއްކަމަށް ނުފެނެއެވެ. ސަބަބަކީ، މިޢިމާރާތަކީ، މިޢިމާރާތުގެ ބައެއްގައި،
މީހުން ދިރިއުޅޭ ޢިމާރާތަކަށްވެފައި، ވަދެ ނިކުމެ އުޅޭމީހުންނަކީ ކޮންބައެއްކަން ދަނެގަންނަން އުނަދަގޫވުމާއި،
ޢިމާރާތަށް ވަންނަމީހުން ވަނުން ކޮންޓްރޯލްކޮށް، ބެލެހެއްޓުން އުނދަގޫވެފައިވާތީއެވެ.
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓު މިހާރު ހިންގަމުންދާ ތަނާއި ޖާގައަށް ބަލާއިރު، ތަރައްޤީއާއި ތަހުޒީބުގެ
ރޮނގުގައި ކުރިއެރުންތަކެއް ހޯދާފައިވާ މިމާލޭގައި، ކުޑަކުދިންނަށާއި ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކަށް ދައުލަތުން
ޚާއްސަ ސަމާލުކަމެއް ދިނުމުގެ ސިޔާސަތެއް އޮތްއިރު، މިއީ، ޤަބޫލުކުރަންދަތި، ޙާލަތެއްގައި އޮތްތަނެއްކަން
ފާހަގަކުރެވެއެވެ. ކޯޓުގައި ޝަރީޢަތްކުރާ 01 ކޮޓަރި ހުރިއިރު މިކޯޓަށް ހަމަޖެހިފައިވާ އިސްޤާޟީއާއި އިތުރު
ދެޤާޟީން ތިބުމަށް ހުރީ އެއްކޮޓަރިއެވެ. އެތަންހުރި ގޮތަށްބަލާއިރު އެތަނަކީ ތިން ޤާޟީންނަށް ތިބެވޭ ވަރުގެ
ޖާގަ އޮތްތަނަކަށް ނުވެއެވެ. އެކޮޓަރީގައި ހުރީ އެންމެ މޭޒެއްކަމުން އިސްޤާޟީ ފިޔަވައި އަނެއް ދެޤާޟީން
މަސައްކަތް ކުރާނެ ގޮތެއް ހަމަޖެހިފައިނެތެވެ.
6 . މިކަން އެނެކްސް 03 ގައި ހިމެނިފައިވާ 1227 ގެ، ޢާއިލާއާބެހ ކޯޓުގެ އޯ ގަނައިޒ ޝަން ޗާޓުން އެގެއެވެ.
7 . ކުޑަކުދިންނާބެހ ކޯޓުގެ 9009 ވަނަ އަހަރުގެ އަހަރ ރިޕޯޓު ބައްލަވާލައްވާ!
12

ކޯޓުގައި ތިބި މުވައްޒަފުން ތިބޭ ބަޔަކީވެސް ޖާގަ ކުޑަ ވަރަށް ދަތިގޮތަކަށް އޮތްތަނެކެވެ. އެތަނަކީ
އެކަށޭނަ މަސައްކަތުގެ މާޙައުލަކަށް ނުވެއެވެ. ކޯޓަށް އެކި ބޭނުންތަކުގައި އަންނަމީހުން މަޑުކޮށްލަން އޮތް
ތަނަކީވެސް މުވައްޒަފުން ތިބޭ ބައި ކަމަށްވެފައި މިތަނުގައި ޖާގަ ނެތުމުން މައްސަލަތަކުގައި އަންނަކުދިންނާއި
ވަކީލުން ފަދަ ފަރާތްތަށް މިހާރު ތިބެން ހަމަޖައްސާފައިވަނީ ކޯޓުން ބޭރު ކޮރިޑޯގެ ތަންކޮޅެކެވެ. އެތަނަކީ
ރޭނގަނޑު އަލިކަމެއްނުވާ އަދި ފަންކާވިއަސް ހަރުކޮށްފައިނެތް ވަރަށް ޖާގަކުޑަ ތަންކޮޅެކެވެ. މިކަމުގެ
ސަބަބުން ބަޔާންކުރެވި ދިޔަ ފަރާތްތަކުގެ ޝަކުވާ ކޯޓަށް ހުށަހެޅެމުން ދެއެވެ. ކުޑަކުދިންނާ ބެހޭ ކޯޓުގެ
ޢިމާރާތުގެ ދަތިކަން ހުރިގޮތުން ކޯޓަށް ޙާޟިރުކުރެވޭ ކުދިންނާމެދު ކޯޓުން ސަމާލުކަންދީ ކޯޓުގެ
އަޅާލުންތެރިކަން އެކުދިންނަށް ދެއްކޭނެ މަގެއް ތަނަވަސް ވެފައި ނުވެއެވެ.
ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓުގެ ޖާގައިގެ ދަތިކަން މިހާވަރަށް ހުރި އިރު ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓު ހިނގަމުން
އަންނަ ފަންގިފިލާގެ އިރުމަތީބައި 904(ނަމްބަރު އެޕާޓްމަންޓް) އަކީވެސް 1222 ނަ ފެށިގެން
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުން ކުލިދައްކަމުން އަންނަ، ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓުގެ ބައެއްކަމަށްވާއިރު، އެބައި
ބޭނުންކުރަނީ ކުރީގެ ޖަސްޓިސް މިނިސްޓްރީ (މިހާރުގެ ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން) ގެ
އަރުޝީފުގެ ބައެއްގެ ގޮތުގައެވެ. ވުމާއެކު، އެބައި، ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓަށް ހޯދުމަށް ނުވަތަ، ކޯޓު ހިންގުމަށް
އެކަށޭނަ އެހެން ޖާގައެއް ހޯދުމަށް ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުން، ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑިޝަލް
އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.
ނ. ކޯޓުގެމަސައްކަތާއި ކޯޓުން ބަލާ މައްސަލަތައް
01 އޮގަސްޓް 1227 ގައި ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓު އުފެދުނުއިރު، ކޯޓުގެ މައިގަނޑު މަސައްކަތަކީ
އުމުރުން މީލާދީ ގޮތުން 16 އަހަރު ނުފުރޭ ކުދިން ކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ބެލުމެވެ. އަދި އޭރުވެސް
ކޯޓުގެ އިދާރީ އަދި ފައިސާގެ މަސައްކަތް ކުރަންޖެހި ފައިވެއެވެ. ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމާބެހޭ
ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/21) އަށް 91 ނޮވެމްބަރ 9009 ގައި ގެނެވުނު އިސްލާޙުގައި،
ކުޑަކުދިންނަކީ މީލާދީ ގޮތުން 18 އަހަރު ނުފުރޭ ކުދިން ކަމުގައި ހަމަޖެހުމާގުޅިގެން، ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓުން
ބަލާ މައްސަލަތަކަކީ، އުމުރުން މީލާދީ ގޮތުން 18 އަހަރު ނުފުރޭ ކުދިން ކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ކަމުގައި
ހަމަޖެހިގެން ދިޔައެވެ. އަދި 01 ފެބްރުއަރީ 9002 އާ ހަމައަށް އައި އިރުވެސް ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓުން
ބަލާގޮތަށް ހަމަޖެހިފައިވަނީ 18 އަހަރު ނުފުރޭ ކުޑަކުދިންކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތަކެވެ. މީގެ އިތުރުން
ތަޙުޤީޤަށް ބަންދުކުރެވޭ 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިންގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ މައްސަލަތައް
ބެލުމަކީވެސް 9007 ން ފެށިގެން މިކޯޓުން ކުރަމުންގެންދާ މަސައްކަތެކެވެ. މިއީ، ހަފްތާގެ ހުރިހާ
ދުވަހެއްގައިވެސް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތެކެވެ. ވުމާއެކު، ހަފްތާބަންދުތަކާއި އަދި ޢީދުބަންދުފަދަ ބަންދު
ދުވަސްތަކުގައިވެސް މިމަސައްކަތް ކުރަން ޖެހިފައިވެއެވެ.
13

ރ. ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތައް:
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތަކަށްބަލާއިރު އެއްމެ ގިނައިން ހުށަހެޅެނީ
މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅުންހުރި މައްސަލަ ތައްކަން އެނގެއެވެ. ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓަށް ހުށަހެޅި 9002
ފެބްރުއަރީ މަހާ ހަމައަށް އައިއިރު ނުނިމި 77 މައްސަލަ އޮތެވެ. މީގެތެރޭގައި ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނުތާ 01
8
އަހަރަށްވުރެ ގިނަދުވަސް ވެފައިވާ ބައެއް މައްސަލަތައްވެސް ހުއްޓެވެ. މިގޮތުން 9002 ފެބްރުއަރީ މަހާ
ހަމައަށް ނުނިމި ކޯޓުގައި ހުރި މައްސަލަތަކަށް ވެފައިވާ މުއްދަތުތަކާއި އެމައްސަލަތަކުގެ ބާވަތްތައް ތިރީގައި
މިވަނީއެވެއެވެ.
8 . 9002 ފެބްރުއަރ މަސް އައި އިރު ނުނިމި ހުރި މައްސަލަތައް ގޮތުގައި ކުޑަކުދިންނާބެހ ކޯޓުގައި ހުރި މައްސަލަތައް އެނެކްސް
04 ގައި ބަޔާން ކުރެވިފައި ވާނެއެވެ.
14

ހ. މައްސަލަތަކުގެ ބާވަތް :
ބާވަތް ޢަދަދު
1 މަނާކުރެވިފައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެއް ބ ނުންކުރުމާއި ބ ނުންކުރުމަށްޓަކައި އަތުގައި ބެހެއްޓުން 31
9 މަސްތުވުމަށްޓަކައި ޑަންލޮޕްތެރަހުން ވަސްބެލުން 94
3 ޒިނ ކުރުން 14
4 ވައްކަންކުރުން 19
1 އަމުރަށް ނުކިޔަމަންތެރިވުން 11
6 ޣައިރު ޤާނޫނ އެއްވުމެއްގައި ބައިވެރިވުން 08
7 ޓެރަރިޒަމް 08
8 މަނާކުރެވިފައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެއް ބ ނުންކުރުމާއި ވިޔަފާރިކުރުމަށްޓަކައި އަތުގައި ބެހެއްޓުން 08
2 ޣައިރު ޤާނޫނ އެއްވުމަކުން އަމަންނަގާލުން 06
10 ލައިސަންސް ނުނަގައި އެއްގަމުގައި ދުއްވާ އިންޖ ނުލ އެއްޗެއް އެއްޗެއް ދުއްވުން 06
11 މާރާމާރ ހިންގުން 04
19 ދައުލަތާ އިދިކޮޅަށް ޤާނޫނާއި ޚިލާފް ޢަމަލެއް ކުރުމަސް ރ ވިރ ވުމުގެ މަޢުލޫމާތު ސިއްރުކުރުން 09
13 ދައުލަތާ އިދިކޮޅު ޢަމަލެއް ހިންގުން 09
14 މަސްތުވާތަކެތި ބ ނުންކުރުން 09
11 ގަސްތުގައި މ ހަކު މެރުން 09
16 ފ ރުން 09
17 ޖަމާއަތް ހަދައިގެން ވައްކަންކުރުން 09
18 ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ދ ނ އެއްބައިވަންތަކަން ނަގާލަން މަސައްކަތްކުރުން 09
12 އިޙުމާލުވުން 09
90 އެކްސިޑެންޓް ވުމުން ކަމާބެހ ފަރާތަށް ނާންގާހުރުމުން 09
ށ. މައްސަލަތަކަށް ވެފައިވާ މުއްދަތު:
ވެފައިވާ މުއްދަތު ޢަދަދު
01 އަހަރަށްވުރެ ގިނަދުވަސްވ 06 މައްސަލަ
03 އަހަރުވެ 01 އަހަރުނުވާ 04 މައްސަލަ
01 އަހަރުވެ 03 އަހަރު ނުވާ 97 މައްސަލަ
01 އަހަރު ނުވާ 117 މައްސަލަ
15

ދެވަނަބައި:
ކޯޓަށް ދިމާވެފައިވާ މައްސަލަތަކާއި އެމައްސަލަތައް
ޙައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް
16

ކޯޓަށް ދިމާވެފައިވާ މައްސަލަތަކާއި އެމައްސަލަތައް ޙައްލުކުރުމަށް
އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް
މިބައިބައި ބަލަލާފައިވާނ ، މައިގަ ނޑު 03 ދާއިރާއެއްގެ މައްޗަށެވެ. އެއ ، ކުޑަކުދިންނާބެހ ކޯޓަށް
ހުށަހެޅ މައްސަލަތައް ބަލައި ނިންމުމުގައި ދިމާވެފައިވާ ދަތިތަކާއި އެދަތިތައް ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ
ފިޔަވަޅުތަކާއި އިދާރ މައްސަލަތަކާއި އެމައްސަލަތައް ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތަކާއި އަދި މ ގެ
އިތުރުން، ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކުގައި ދިމާވެފައިވާ ޤާނޫނ އުދަގޫތަކާއި އެކަންކަން ހައްލު ކުރުމަށް
އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅު ތަކުގެ މައްޗަށެވެ.
17

1. ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ބަލައިނިންމުމުގައި ދިމާވެފައިވާ
ދަތިތަކާއި އެދަތިތައް ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް
ހ. މައްސަލަތަކުގައި ހިމެނޭ ކުދިން ޙާޟިރުކުރުމުގައި ދިމާވާ ދަތިތަކުގެ މައްސަލަ:
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުން، މައްސަލާގައި ހިމެނޭ ފަރާތް
ނުވަތަ ފަރާތްތައް ޙާޟިރުކުރަން ބަލާއިރު، ދީފައިވާ އެޑްރެހުގައި އެފަރާތްތައް ނޫޅުމުގެ ސަބަބުންނާއި،
އަދި މައްސަލާގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކަކީ ވަރަށް ގިނަ ފަހަރަށް އެހެން ރަށްރަށުގައި ދިރިއުޅޭ ފަރާތްތަކަކަށް
ވުމުން އެފަރާތްތައް ޙާޟިރުކުރުމުގައި ދަތިވެ ލަސްވާގޮތް ދިމާވެއެވެ. އަދި ވަކިން ޚާއްސަކޮށް،
ކުޑަކުދިން ޙާޟިރުކުރެވެނީ ބެލެނިވެރިއަކާ އެކުގައި ކަމަށްވުމުން، މިކަމުގައި ދިމާވާ ދަތި އިތުރުވެގެން
ދެއެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކުގައި ތަޙުޤީޤު ނިންމުމާއި ދަޢުވާ ހުށަހެޅުން އަވަސް ކުރުން.
9. ދަޢުވާ ހުށަހަޅާއިރު، މައްސަލާގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުގެ ދާއިމީ އެޑްރެހުގެ އިތުރުން މިހާރު
ދިރިއުޅޭ އެޑްރެހާއި ފޯނު ނަންބަރުތައް ވެސް ހުށަހެޅުން.
3. އެބަޔަކު ދިރިއުޅޭ އަދި އެހާދިސާއެއް ހިނގި އަތޮޅެއްގައި އެމައްސަލައެއް ބެލޭގޮތަށް
ހަމަޖެހުން.
ށ. ހެކިން ޙާޟިރުކުރުމުގެ މައްސަލަ:
ހެކިންގެ ގޮތުގައި ހުށަހެޅޭ ފަރާތްތައ ޙާޟިރުކުރުމުގައިވެސް ދަތިތަކެއް ދިމާވެ މައްސަލަތައް
ލަސްވާގޮތް ވެއެވެ. ހެކިންގެ ގޮތުގައި ހުށަހެޅޭ އާންމު ބައެއް ފަރާތްތައް ޙާޟިރުނުވުމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ
ޙާޟިރުވުން ލަސްވުމުން މައްސަލަތައް ލަސްވާގޮތް ދިމާވެއެވެ. މިފަދަ ހެކިން ކޯޓަށް ޙާޟިރުވުމަށް
ފަސްޖެހެނީ، ކުށްކުރާ ގްރޫޕްތައް އުފެދިފައިވުމުން، އެއިން ގްރޫޕެއްގެ މީހަކާ ދެކޮޅަށް ހެކިބަސްދޭން
ޖެހިލުންވާތީ ކަމަށް ފެނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ހެއްކަކު ކޯޓަށް ޙާޟިރުވާން ޖެހިދާނެކަން އެފަރާތްތަކަށް ތަހުޤީޤު
މަރުހަލާގައާއި، ދަޢުވާ ކުރާ މަރުހަލާގައި ކިޔައިދެވި ވިސްނައިދެވިފައި ނޯންނާތީ ކަމުގައި ފެނެއެވެ.
ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ހެކިންގެ ތެރޭގައި، ހާދިސާ ހިނގާތަނަށްދާ ފުލުހުންނާއި
މަސްތުވާތަކެތި ފަދަ ތަކެތި ތަޙުލީލުކުރާ ފުލުހުން ހިމެނެއެވެ. މިފަދަ ފަރާތްތައްވެސް ބައެއް ފަހަރު ކޯޓަށް
18

ޙާޟިރު ނުކުރެވި ލަސްވާ ގޮތް ދިމާވެއެވެ. މިފަދަ ފަރާތްތައް ޙާޟިރުކުރުމުގައި ދިމާވާ މައިގަނޑު 09
މައްސަލައަކީ:
1. ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅޭއިރު، އެފުލުހުން، އެހެންރަށެއްގެ އެހެން ސްޓޭޝަނެއްގައި
މަސައްކަތް ކުރަންޖެހުން ނުވަތަ ކޯހެއްގައި ރާއްޖެއިން ބޭރުގައި އުޅެން ޖެހުން.
9. އަމުރު ލިބި، ނަމަވެސް، ޙާޟިރުނުވުމާއި، އަދި ޙާޟިރުނުވެވުނު ސަބަބުވެސް ފުލުސް
އޮފީހުން ބައެއްފަހަރު ނޭންގުން.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ތަޙުޤީޤަށް ހެކިބަސްދޭ ފަރާތްތަކަކީ، އެމައްސަލައިގައި ހެކިންގެ ގޮތުގައި ކޯޓަށް
ޙާޟިރުވާންޖެހިދާނެ ފަރާތްތަކެއްކަން ތަޙުޤީޤު މަރުހަލާގައި އެފަރާތްތަކަށްވެސް އަންގައި ދިނުން.
9. ހެކިންނަށް ރައްކާތެރިކަން ލިބޭގޮތަށް ޤާނޫނުތަކާއި ޤަވާއިދުތައް ހަމަޖެއްސުމާއި، ހެކިބަސް
ނެގުމުގައިވެސް ހެކިންގެ ހިމާޔަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށް އިސްކަން ދެވޭގޮތަކަށް ހެކިބަސް ނެގޭނެ އިންތިޒާމު
ހަމަޖެހުން.
3. ކޯޓުތަކަށް ޙާޟިރުކުރަން ބޭނުންވާ ފުލުހަކު، އެހެން ސްޓޭޝަނެއްގައި ހުއްޓަސް ކޯޓުން
ބޭނުންވާ ދުވަހަށް ފުލުސް އޮފީހުން އެފުލުހަކު ކޯޓަށް ޙާޟިރުކޮށް ދިނުން.
4. ފުލުހަކު ޙާޟިރުކޮށްނުދެވޭފަދަ ހާލަތެއް ދިމާވެއްޖެނަމަ، ފުލުސް އޮފީހުން އެކަން ލިޔުމަކުން
ކޯޓަށް އެންގުން.
1. ވީޑިއޯ އަދި އޯޑިއޯ ކޮންފަރެންސް ފަދަ ވަސީލަތްތައް ބޭނުންކޮށްގެން ހެކިބަސް ނެގޭނެ
އިންތިޒާމް ހަމަޖެއްސުން.
ނ. ދަޢުވާކުރުން ލަސްވުމުން އުފެދޭ މައްސަލަތައް:
ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކަކީ ޚާއްސަ ސަމާލުކަމެއް ދެވި،ވީހާވެސް އަވަހަކަށް ތަހުޤީޤުކޮށް ކޯޓަށް
ހުށަހަޅަންޖެހޭ މައްސަލަތަކަކަށް ވުމާއެކުވެސް ހާދިސާ ހިނގާތާ 03 ނުވަތަ 04 އަހަރުވާފަހުންވެސް ބައެއް
ފަހަރު ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅިފައި ހުންނަކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.މިގޮތުން މިސާލެއްގެ ގޮތުން ނަންބަރ
/17ކކ134/9004-9002/ ދަޢުވާ ފޯމުން ހުށަހަޅާފައިވާ ލައިސަންސް ނުނަގައި އެއްގަމުގައި ދުއްވާ
އިންޖީނުލީ އެއްޗެއް ދުއްވުމުގެ މައްސަލައާއި ނަންބަރ /29ކކ1784/9004-9002/ ދަޢުވާފޯމުން
ހުށަހަޅާފައިވާ ގަދަކަމުން ބަދުއަޚްލާޤީ އަމަލު ހިންގުމުގައި އެހީތެރިވެދިނުމުގެ މައްސަލަ ފާހަގަކުރަމެވެ.
މިގޮތަށް ދަޢުވާކުރުން ލަސްވުމަކީ ވަރަށް ގިނަ މައްސަލަތަކެއް ދިމާވާކަމެކެވެ. ގިނަ ފަހަރު، އާންމުންނަށް
ހީވެފައި އޮންނަނީ ކޯޓުގައި އެމައްސަލަ ލަސްވެފައި އޮތީ ކަމަށެވެ. މިގޮތަށް ދަޢުވާކުރުން ލަސްވުމަކީ
19

މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ކުދިން ހޯދައި ޙާޟިރުކުރުމުގައާއި ހެކިން ޙާޟިރުކުރުމުގައި ބޮޑެތި ދަތިތަކާ ދިމާވާ
ކަމެކެވެ. އަދި ބައެއް ފަހަރު، މިހާލަހުން މައްސަލަ ނިންމަން ޖެހުމަކީ، ކުށްކުރި ކުޑަކުއްޖާގެ ހައްގުގައި
ވަރަށް ނުރަގަޅު، އަދި ގޯސް ނަތީޖާތަކެއް ނުކުތުމަށް މަގުފަހިވެދާނެ ކަމެއްކަން ވެސް ފާހަގަކުރަމެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކުގައި ދަޢުވާކުރުމަށް މުއްދަތުތަކެއް ކަނޑައެޅި، އެމުއްދަތު ފަހަނައަޅާ
ގޮސްފިނަމަ، ދަޢުވާ ނުކުރެވޭގޮތަށް ހަމަޖެހިފައި އޮތުން.
9. ދަޢުވާކުރުން އަވަސް ކުރުން.
ރ. މައްސަލަތަކަށް ކިޔާނެ ދުވަހާއި، މައްސަލަ ބާއްވާނެ ވަގުތުގެ ކޮންޓްރޯލް ކޯޓަށް
ލިބިފައިނެތުން:
މިހާރު އަމަލު ކުރެވުމުން ދާގޮތަށް ބަލާއިރު، ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލައެއް ކޯޓުން ހިންގެނީ
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ކަނޑައަޅައި، ޖާގަދޭ ދުވަހަކާއި ގަޑި އެއްގައެވެ. އެހެންވުމުން، ކޯޓުން
ބޭނުންވާ ހަލުއި މިނެއްގައި މައްސަލަތައް ހިންގޭ ގޮތް ނުވެއެވެ. މައްސަލައެއްގެ ފުރަތަމަ އަޑުއެހުމަކީ
ގިނަވަގުތު ނަގާނެ ކަމަކަށް ނުވިޔަސް މައްސަލައެއް ބާއްވާތާ 01 ގަޑިއިރު ފަހުން ނޫނީ 09 ވަނަ
މައްސަލައެއް ބޭއްވުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން މަދުފަހަރަކު ނޫނީ އެއްބަސް ނުވެއެވެ. މިކަން
މިގޮތަށް ހަމަނުޖެހޭހާ ހިނދަކު، މައްސަލަތައް ހިންގުމުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ލަސްވެ ކޮޅު ގެއްލޭގޮތް
ދިމާވާނެއެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ބާއްވާނެ ދުވަހާއި ގަޑި ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރާއި ބާރު ކޯޓަށް
ލިބިފައިވުން. އަދި މިކަން މިގޮތަށް ހަމަޖެއްސުމަށްޓަކައި، ދައުލަތުގެ ވަކީލުން، އެމީހުންނާ ހަވާލުވެފައިވާ
މައްސަލަތަކުގެ ތާވަލާ އެކީގައި ކޯޓަށް ޙާޟިރުވުމާއި، އެތާވަލާއި ފުށުނާރާގޮތް ބަލައިގެން، ޝަރީޢަތުގެ
މަޖްލިސް ނިންމުމަށްފަހު، ދެން މައްސަލަ ބާއްވާނެ ދުވަސް އިއުލާން ކުރެވޭ ގޮތް ހަމަޖެހުން.
9. ކޯޓުން ބޭނުންވާނަމަ، ބައިގަޑިން ބައިގަޑިންވެސް މައްސަލައަށް ކިޔޭގޮތަށް ހަމަޖެހިފައި
އޮތުން.
20

ބ. ވަކި ބާވަތްތަކެއްގެ މައްސަލަތައް މާލޭގައި ނޫނީ ނުބެލޭގޮތަށް ހަމަޖެހިފައި އޮތުން:
މިހާރު ހަމަޖެހިފައި އޮންނަ ގޮތުން މަސްތުވާތަކެއްޗާއި މަރުގެ މައްސަލަތައް ފަދަ ބައެއް
ބާވަތްތަކުގެ މައްސަލަތަކަކީ އަތޮޅުތަކުގެ އެއްވެސް ރަށަކުން ބެލޭ މައްސަލަތަކެއް ނޫނެވެ. އެފަދަ
މައްސަލަތައް ހިންގަން ޖެހެނީ މާލޭގައެވެ. މިހެންވުމުން އެފަދަ މައްސަލަތައް މިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން އެފަދަ
މައްސަލަތަކުގައި ހިމެނޭ ކުދިންނާއި އެކުދިންގެ ބެލެނިވެރިންނާއި އަދި ހެކިންވެސް ދިރިއުޅެނީ އެހާދިސާއެއް
ހިނގި ރަށުގައި ކަމުން އެފަރާތްތައް މާލެއަށް ގެނައުމުގައި ދަތިތަކާއި ކުރިމަތިވެ، ލަސްވާ ގޮތް ދިމާވެއެވެ.
ޚާއްސަކޮށް މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ހިމެނޭ ބައެއް ކުދިންނަކީ އެހާދިސާ ހިނގި ރަށުގެ ސްކޫލުގައި
ކިޔަވަމުންދާ ކުދިންނަށްވާ ހާލަތްތަކުގައި އެފަދަ ކުދިން ޙާޟިރުކުރުމުގައި ކިޔެވުން މެދުނުކެނޑޭ ފަދަ ގޮތަކަށް
ޙާޟިރުކުރުމަށް ސަމާލުކަން ދޭން ޖެހޭތީ، މައްސަލަ އިތުރަށް ލަސްވާގޮތް މެދުވެރިވެއެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. އެއަތޮޅެއްގައި ހިނގާ ހުރިހާ ބާވަތެއްގެ މައްސަލަތަކެއްވެސް އެއަތޮޅަކުން ބެލޭ ގޮތް
ހަމަޖެހުން. މިގޮތުން އަތޮޅުވެރިކަން ކުރާ ރަށުގެ ކޯޓުގެ އިޚްތިސާސް ފުޅާކޮށް ހުރިހާ ބާވަތެއްގެ ހުރިހާ
ވަރެއްގެ މައްސަލަތަކެއް ބެލޭ ގޮތަށް ހަމަޖެއްސުން
ޅ.ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ އެއްބާރުލުން އެކަށީގެންވާ ގޮތަކަށް ނުލިބުމުގެ މައްސަލަ:
ކޯޓަށް ޙާޟިރުވާންޖެހޭ ފަރާތެއް، ކޯޓުގެ އަމުރާއެއްގޮތަށް ޙާޟިރު ނުވެއްޖެނަމަ، އެފަރާތެއް
ޙާޟިރުކޮށް ދެއްވުމަށް ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގައި ދެންނެވުމުން އެކަށީގެންވާ އެއްބާރުލުން ނުލިބި ލަސްވާގޮތް
ދިމާވެއެވެ.
އަދި ބަންދުގައި ތިބޭފަރާތްތައް ޙާޟިރުކޮށްދެއްވުމަށް ދެންނެވުމުންވެސް ވަރަށްގިނަފަހަރު،
އެފަރާތްތަށް ޙާޟިރުކޮށްނުދެވި ހުންނަކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މިގޮތުން މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 159/KC/2006
ޤަޟިއްޔާ މިސާލެއްގެ ގޮތުން ފާހަގަކުރަމެވެ. މިމައްސަލާގައި ދަޢުވާލިބޭފަރާތް ޑީ.ޕީ.އާރު.އެސްގެ ފަރާތުން
މިކޯޓަށް ޙާޟިރުކޮށްދީފައިވަނީ ހަތްފަހަރުމަތިން، ތަކުރާރުކޮށް ދަންނަވައިގެންނެވެ. މިގޮތުން ޖަލުގައި
ތިބޭފަރާތްތައް ޙާޟިރުކުރުމުގައި ވަރަށް ބޮޑެތި ދަތިތަކަކާ ކުރިމަތިވެ، ޤަބޫލުނުކުރެވޭ ގޮތްގޮތަށް
ލަސްވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.
އަދި ހެކިންގެ ގޮތުގައި ޙާޟިރުވާންޖެހޭ ފުލުހުން ޙާޟިރުކުރުމަށް މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް
ސާރވިސްއަށް އަމުރު ފޮނުވޭއިރު، އެފަރާތުން ބައެއްފަހަރު އެކަށޭނެގޮތެއްގައި އެއްބާރުލުން ނުލިބެއެވެ. އަދި
ޙާޟިރުކޮށް ނުދެވޭ ހާލަތްތަކުގައި އެކަމުގެ ސަބަބުވެސް ބައެއްފަހަރު ލިއުމުން ނާންގާކަންވެސް ފާހަގަކުރަމެވެ.
21

މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ބަންދުގައި ތިބޭފަރާތްތައް ކޯޓަށް ޙާޟިރުކޮށް ދިނުމުގައި ޑީ.ޕީ.އާރު.އެސްގެ އެއްބާރުލުން
ކޯޓަށް މިހާރަށް ވުރެ ރަގަޅަށް ލިބުން. މިގޮތަށް މިކަން ހަރުދަނާކުރުމުގެ ގޮތުން، ޖަލުގައި ހުރި މީހަކު ކޯޓަށް
ޙާޟިރުކުރަން އެންގުމުން، އެމައްސަލަ އޮންނަދުވަހުގެ ކުރިން، އެފަރާތެއް މާލެގެނެސް މާލޭގެ ޖަލެއްގައި
ބަހައްޓާނަމަ،މައްސަލަ އޮންނަ ދުވަހު ކޯޓަށް ޙާޟިރުކުރުމުގައި ފަސޭހަވާނެއެވެ.
2. ފުލުސް އޮފީސް މެދުވެރިކޮށް ޙާޟިރުކުރަންޖެހޭ ފަރާތްތައް ޙާޟިރުކޮށްދިނުމުގައި ފުލުހުންގެ
އެހީތެރިކަން މިހާރަށްވުރެ ރަގަޅަށް ލިބުން.
3. އެއްވެސް ސަބަބަކާހުރެ ޙާޟިރުކޮށްނުދެވޭނަމަ، މައްސަލަ އޮންނަގަޑި ޖެހުމުގެ ކުރިން އެކަން
ލިއުމުން ކޯޓަށް އެންގުން.
22

ކ. ޝަރީއަތް ކުރާ މާލަމުގެ ޖާގަނެތުމާއި މައްސަލަތަކަށް ހާޒިރުވާފަރާތްތައް ބައިތިއްބާނެ
ޖާގަނެތުމުގެ މައްސަލަ :
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓަކީ، ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް އެކަށީގެންވާ ގޮތަކަށް ބެލޭފަދަ ޖާގައޮތް
ތަނެއްނޫނެވެ. ޚާއްސަކޮށް މިފަހަކަށްއައިސް މުޖުތަމަޢުގައި އާންމުވަމުން އަންނަ ގްރޫޕް މާރާމާރީތަކާއި، މަރުގެ
މައްސަލަތައް ފަދަ ނުރައްކާތެރި މައްސަލަތައް ބެލޭފަދަ މާހައުލެއް މިކޯޓުގައި ތަނަވަސްވެފައިނެތެވެ. އަދި
ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކަކީ އެމައްސަލަތަކުގައި ހިމެނޭކުދިންނާއި އެކުދިންގެ ބެލެނިވެރިންނާއި
ސޯޝަލްވޯކަރުންނާއި ނުވަތަ ކައުންސިލަރުންފަދަ ގިނަ ފަރާތްތަކުގެ ޙާޟިރުގައި ނޫނީ ނުހިންގޭ
މައްސަލަތަކަކަށްވާއިރު، ބައެއްމައްސަލަތަކުގައި އެއްކުއްޖަކަށްވުރެ ގިނަކުދިން ހިމެނޭތީ، ކޯޓްރޫމްގެ
ޖާގަހުންނަގޮތުން، މިފަދަ މައްސަލަތައް ނުހިންގި ލަސްވާގޮތް ދިމާވެއެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. މިކޯޓު ހިންގުމަށް އެކަށޭނަތަނެއް ލިބުން.
9. ޝަރީއަތް ކުރާ މާލަމަކީ އެކަށޭނަ ޖާގައޮތް ތަނަކަށްވުން.
3. މައްސަލަ ތަކުގައި ކޯޓަށް އަންނަ ފަރާތްތައް ބައިތިއްބާނެ ޖާގައޮތްތަނެއް ލިބުން.
އ. ޝަރީޢަތްކުރާ ސެކްޝަންތަކުގައި މުވައްޒަފުން މަދުވުމުގެ މައްސަލަ:
1222 ހާ ތަނުންފެށިގެން، އޭރުގެ ޖަސްޓިސް މިނިސްޓްރީންވަނީ، ޝަރީއަތްކުރާ ކޮންމެ
ޤާޟީއަކަށް، ލީގަލް އެސިސްޓެންޓަކާއި ސެކްރެޓަރީއަކާއި ކޯޓްއޮފިސަރެއް ދޭ ގޮތަށް ހަމަޖައްސާފައެވެ.
ނަމަވެސް މިކޯޓުގައި އެކަން އެގޮތައް މިހާރު ހަމަޖެހިފައި ނެތުމުގެ ސަބަބުން މައްސަލަތައް ހިންގައި
އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމުގައި ލަސްވާގޮތް ދިމާވަމުންދެއެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ކޮންމެ ޤާޟީއަކަށް އެކަށީގެންވާ ވަރަކަށް (އެހެން ކޯޓުތަކެކޭ އެއްފަދައިން) މުވައްޒަފުން
ހަމަޖައްސައިދިނުން.
23

ވ. މިކޯޓުގައި މަސައްކަތްކުރަމުން އައި ހުރިހާ ޤާޟީން އެއްފަހަރާ އެހެން ކޯޓުތަކަށް
ބަދަލުކުރުމުން ދިމާވި މައްސަލަތައް:
މިކޯޓުގައި މަސައްކަތްކުރަމުންއައި ޤާޟީންނަކީ، ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަށް ބެލުމުގައި ތަޖުރިބާ
ހާސިލްކޮށްފައިވާ ބަޔަކަށްވާއިރު، އެޤާޟީން އެއްފަހަރާ އެހެން ކޯޓުތަކަކަށް ބަދަލުކޮށްއެހެން ޤާޟީންތަކެއް،
އެއްފަހަރާ ގެނައުމަކީ މިކޯޓުގެ މައްސަލަތަކަށް ބުރޫއަރާގޮތްވިކަމެއްކަމަށް ފެނެއެވެ. އަލަށް މިކޯޓަށް ފޮނުވި
ޤާޟީންނަށް މިކޯޓުގެ މަސައްކަތް އެއްވެސް ފަރާތުން ދައްކާފައިނުވެއެވެ. އަދި ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތަކާއި
ކުރަމުންއައި މަސައްކަތާއި ކުރުމަށް ރޭވިފައިވާ މަސައްކަތްތަކަކީ ކޮބައިކަން، ދައްކައި ކިޔައިދެވިފައި ނުވެއެވެ.
މިހެންވުމުން، މިކޯޓަށް އަލަށް އަންނަބަޔަކު، މަސައްކަތްހޯދައި ދެނެގަތުމަށާއި، އިދާރީ މަސައްކަތްތަކާއި
މައްސަލަތައް ދެނެގަނެ އެކަންކަން ހައްލުކޮށް މަސައްކަތް ހަލުވިކުރުމަށް މުއްދަތެއް ނަގާނެކަމަށް ދެކެމެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. އެއްވެސް ކޯޓެއްގެ ޤާޟީން އެއްފަހަރާ އެހެން ތަންތަނަށް ބަދަލުނުކުރުން.
2. އަލަށް ޤާޟީއަކު ހަމަޖައްސާނަމަ، މަސައްކަތް ހަވާލުކުރުމާއި މަސައްކަތް ދެއްކުން.
މ. މިކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ ދަޢުވާ ފޯމުތަކާއި އެފޯމުތަކާއެކު ހުށަހެޅޭ ބައެއް ލިޔެކިއުންތައް ފުރިހަމަ
ނުވުމުން ދިމާވާ ދަތިތަކުގެ މައްސަލަ:
ދައުލަތުގެ ފަރާތުން މިކޯޓަށް ހުށަހަޅާ ދައުވާ ފޯމުތަކުގައި، ދައުވާލިބޭ ކުއްޖާގެ މިހާރުގެ
އެޑްރެސް، ފޯނު ނަމްބަރު އަދި ބައެއް ފޯމުތަކުގައި އުފަންތާރީޚާއި އައި،ޑީ ކާޑު ނަމްބަރު ފަދަ މުހިއްމު
މަޢުލޫމާތު ނުހުރެއެވެ. އަދި ފޯމާއެކު އަޞްލު ލިއުންތަކާއި ފޮޓޯތަކުގެ ބަދަލުގައި ފޮޓޯކޮޕީ ހުށަހެޅުމުން އެފަދަ
ލިއުންތަކާއި ފޮޓޯ ސާފުކޮށް އެގެން ނުހުންނަ ހާލަތްތަކުގައި ދަތިވާގޮތް ދިމާވެއެވެ. މިކަންކަން މިހެން
ހުރުމުން މައްސަލާގައި ހިމެނޭ ފަރާތް ކޯޓަށް ހާޟިރު ކުރުމުގައި ލަސްވުމާއި އަދި މައްސަލަ ހިންގުމުގައާއި
އަދި މައްސަލަ ނިއްމުމަށްފަހު ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަށް ޗުޓި ފޮނުވާއިރުވެސް މަޢުލޫމާތު ފުރިހަމަ ނުކުރެވި ތަފާތު
ދަތިތަކާއި ކުރިމަތިވާގޮތް ދިމާވެއެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ދައުވާ ފޯމުތަކުގައި، ދައުވާލިބޭ ކުއްޖާގެ މިހާރުގެ އެޑްރެސް، ފޯނު ނަމްބަރު އަދި
އުފަންތާރީޚާއި އައި،ޑީ ކާޑު ނަމްބަރު ފަދަ މުހިއްމު މަޢުލޫމާތު ހިމެނިފައި ހުރުން.
2. ދަޢުވާ ފޯމާއެކު ހުށަހަޅާ ބަޔާންތަކާއި ފޮޓޯފަދަ ލިޔެކިއުންތަކަކީ ފޮޓޯކޮޕީގެ ބަދަލުގައި އަޞްލު
ލިޔެކިއުންތަކަށްވުން.
24

-9 އިދާރީ މައްސަލަތަކާއި އެމައްސަލަތައް ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ
ފިޔަވަޅުތައް
ހ. ކޯޓުގެ ތަޞައްވުރު(ވިޝަން)އެއް ނެތުމުގެ މައްސަލަ:
ކޯޓުގެ މަސައްކަތް ހަރުދަނާކޮށް ރަގަޅު މިސްރާބަކަށް ގެނަދިއުމަށްޓަކައި ކޯޓުގެ ވިޝަން، މިޝަން
ތައްޔާރު ކޮށްފައި އޮތުމަކީ ކޮންމެހެން ކުރަންޖެހޭ ކަމަކަށްވާއިރު މިހާތަނަށް މިކޯޓުގައި މަސައްކަތް
ކުރަމުންގޮސްފައިވަނީ ކޯޓުގެ ތަޞައްވުރެއް ނުވަތަ ވިޝަންއެއް އޮވެގެން އެއަށް އަމާޒު ކުރެވިގެނެއްނޫނެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. މިކޯޓުގެ ވިޝަން، މިޝަން ތައްޔާރުކުރުން.
9. ކޯޓުގެ ވިޝަން އަށް އަމާޒު ކޮށްގެން ކޯޓުގެ މަސައްކަތް ރޭވުން.
ށ. ކޯޓުގެ އިދާރީ ކަންކަން ރަގަޅުގޮތުގައި ބަލަހައްޓާނެ ރަގަޅު އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރެއް ނެތުމުގެ
މައްސަލަ:
މިހެންވުމުން އިދާރީ ހިންގުން ދޯދިޔާވެ، އިދާރީކަންކަމުގައި، އިސްޤާޟީ ނުވަތަ ކޯޓު
ހިންގުމާހަވާލުވެ ހުންނަ ޤާޟީއަކު ވަރަށް ގިނަ ވަގުތު ހޭދަކުރަންޖެހޭ ގޮތް ދިމާވެއެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. މިކޯޓަށް ރަގަޅު އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރ އެއް ހަމަޖެއްސުން.
ނ. ކޯޓުގެ ޖާގައިގެ ދަތިކަމުގެ މައްސަލަ:
މިކޯޓު ހިންގުމަށް ލިބިފައިވާ ޖާގައަކީ މައްސަލަ ތަކުގައި ގެނެވޭ ކުދިންނާއި ބެލެނިވެރިންނާއި
ދައުލަތުގެ ވަކީލުންނާއި ދިފާއީ ވަކީލުންނާއި ސޯޝަލްވޯކަރުންނާއި ފުލުހުން ބައިތިއްބާނެ ތަނަވަސްކަން އޮތް
ތަނަކަށް ނުވެއެވެ. އަދި ކޯޓުގެ މުވައްޒަފުން މަސައްކަތް ކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ މާހައުލަކަށް ނުވެއެވެ. ކޯޓުގެ
ބައެއް ޤާޟީންނާއި ބައެއް މުވައްޒަފުން އިށީންނާނެ ފަދަ ޖާގައެއްވެސް ނެތެވެ. މިހެންވުމުން ހާޟިރުވާ
ފަރާތްތަކުގެ ޝަކުވާބޮޑުވެ ތަފާތު މައްސަލަތަކާއި ކުރިމަތިލާންޖެހެއެވެ. އަދި ކޯޓަށް ގެނެވޭ ކުދިންނަށާއި
ހެކިންނަށާއި ހާޟިރުވާ އެހެނިހެން ފަރާތްތަކުގެ އިތުރުން ކޯޓުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ރައްކާތެރި މާހައުލެއް
ތަނަވަސް ކޮށްދެވޭގޮތް ނުވެއެވެ.
25

މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ކޯޓު ހިންގުމަށް އެކަށީގެންވާ އިމާރާތެއް ލިބުން.
9. ނުވަތަ، މިހާރު ކޯޓުހިގަމުންދާ ބަޔަށް ޖާގަ އިތުރުވުން. އެގޮތުން މިކޯޓު މިހާރު
ހިނގަމުންދާ ފަންހިޔާ ބިލްޑިންގުގެ 09 ވަނަ ފަންގިފިލާގެ މިކޯޓު ހިގަމުންދާ 903 ނަމްބަރު
އެޕާޓުމަންޓާ ޖެހިގެންހުރި ނަމްބަރު 904 އެޕާޓުމަންޓުގެ އިތުރުން ފަންހިޔާ ބިލްޑިނގުން އަދި އިތުރު
އެއް ފަންގިފިލާ ލިބެނިކޮށް، މިކޯޓަށް މިހާރު ދިމާވެފައިވާ ޖާގައިގެ ދަތިކަމަށް، މިވަގުތަށް
ގަބޫލުކުރެވޭ ވަރުގެ ހައްލެއް ލިބޭނެ ކަމަށް ފެނެއެވެ.
3. އެކަށީގެންވާ ޖާގަ ލިބުމުން، ކޯޓަށް ގެނެވޭ ކުދިންނަށާއި ހެކިންނަށާއި ހާޟިރުވާ އެހެނިހެން
ފަރާތްތަކުގެ އިތުރުން ކޯޓުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ރައްކާތެރި މާހައުލެއް ތަނަވަސް ކޮށްދިނުން.
ރ. ކޯޓުގެ ރަނގަޅު އޮގަނައިޒޭޝަން ޗާޓެއް ހެދިފައިނެތުމާއި، މަސައްކަތްތައް ބަހާލެވިފައިވާގޮތް
ރަގަޅުނުވުމުގެ މައްސަލަ:
ކޯޓުގެ ރަނގަޅު އޮގަނައިޒޭޝަން ޗާޓެއް ހެދިފައިނެތުމާއި، މަސައްކަތްތައް ބަހާލެވިފައިވާގޮތް
ރަގަޅުނުވުމުގެ ސަބަބުން، ކޯޓުގެ މަސައްކަތް ހަރުދަނާގޮތެއްގައި ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި އޮޅުންތައްއަރައި
ދަތިވާގޮތް ދިމާވެއެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. އޮގަނައިޒޭޝަން ޗާޓުހަދައި، މަސައްކަތް އަލުން ބަހާލައި މުވައްޒަފުންނާ މަސައްކަތް
ހަވާލުކުރުން.
ބ. ކޯޓުގެ ވެބްސައިޓް ބޭނުންނުކުރެވުމުގެ މައްސަލަ:
މިކޯޓުގައި ހެދިފައިވާ ވެބްސައިޓަކީ އެއްވެސް ބޭނުމެއް ނުހިފޭ އެއްޗަކަށް ފާއިތުވެދިޔަ މުއްދަތުގައި
ވަނީ ވެފައެވެ. އެހެންވުމުން ވެބްސައިޓް މެދުވެރިކޮށް ހާމަކުރަންޖެހޭ މައުލޫމާތު ހާމަކުރެވޭގޮތް ވަނީ
ނުވެފައެވެ. މިކަން މިގޮތަށް ދިމާވެފައިވަނީ މިފަދަ މަސައްކަތްތައް ކުރެވޭވަރުގެ ފަންނީ މުވައްޒަފަކު ކޯޓުގައި
ނެތުމުން ކަމުގައި ފެނެއެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ކޯޓުގެ ވެބްސައިޓް އެޑިޓްކުރުމާއި އަޕްޑޭޓް ކުރެވޭނެ ގޮތް ހެދުމަށްޓަކައި މިފަދަ މަސައްކަތް
ކުރެވޭވަރުގެ ފަންނީ މުވައްޒަފަކު ލިބުން.
26

ޅ. އޮންލައިން ޑޭޓާބޭސްގެ މައްސަލަ:
އޮންލައިން ޑޭޓާބޭސް އެއް ހެދުމަށް ޔުނިސެފުން 9004 ގައި އެހީލިބި، ހަދާފައިވާ ޑޭޓާބޭހުގައި
ގިނަގުނަ މައްސަލަތަކެއް ހުރުމުން އެޑޭޓާބޭހުގެ ބޭނުމެއް ނުހިފެއެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. އޮންލައިން ޑޭޓާބޭސް އެޑިޓްކޮށް އޭގެ ބޭނުން ރަގަޅަށް ހިފޭ ގޮތް ހަމަޖެއްސުމަށް ޑިޕާޓްމަންޓް
އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން ގެ އެހީތެރިކަމާއި އެއްބާރުލުން ކޯޓަށް ލިބުން.
9. ނުވަތަ އޮންލައިން ޑޭޓާބޭސް އެޑިޓްކޮށް އޭގެ ބޭނުން ރަގަޅަށް ހިފޭ ގޮތް ހަމަޖެއްސުމަށް،
އިއުލާންކޮށްގެން މީހަކު ހޯދައިގެން މިކަން ފުރިހަމަކުރުން.
ކ. ކުށުގެ ރެކޯޑު ރަގަޅަށް ނުބެލެހެއްޓޭ މައްސަލަ:
މިކޯޓުން ނިންމާ މައްސަލަތަކުގެ ކުށުގެ ރިކޯޑު ނަގައި ފަސޭހަކަމާއެކު ބެލެހެއްޓޭނެ، އަދި
ފަސޭހަކަމާއެކު ހޯދޭނެ، ސޮފްޓްވެއަރ އެއް ހެދިފައިނެތުމުން ދަތިތަކާ ކުރިމަތިވެއެވެ. އެހެން ބައެއް ކޯޓުތަކަށް
ކުރީގެ ޖަސްޓިސް މިނިސްޓްރީއިން އެފަދަ ސޮފްޓްވެއަރއެއް ހަދައި ފޯރުކޮށްދީފައިވާކަމަށް މައުލޫމާތު
ލިބިފައިވީނަމަވެސް، މިކޯޓަށް އެފަދަ ސޮފްޓްވެއަރ އެއް ދީފައިނުވެއެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ކުށުގެ ރެކޯޑު ނެގުމަށް، ކުރީގެ ޖަސްޓިސް މިނިސްޓްރީއިން ޖިނާއީ ކޯޓަށް ހަދައިދިން
ސޮފްޓްވެއަރ މިކޯޓަށްވެސް ހޯދައިދިނުން.
2. ނުވަތަ އާސޮފްޓްވެއަރ އެއް ހޯދުން.
3. ނުވަތަ ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުން ހަދަމުންދާ ސޮފްޓްވެއަރ
JEFS))ގައި މިކަމުގެ ހައްލުދެވިފައިވާނަމަ JEFS ގެ މަސައްކަތް އަވަސް ކޮށް ފެށުން.
އ. އަލަށް ހަމަޖައްސާ އެލަވަންސް ދިނުމާއި އެނޫންވެސް ފައިސާއާގުޅޭ ބައެއްކަންކަން
ނިންމާނެ އުސޫލެއް ކަނޑައެޅި ސާފުވެފައި ނެތުމުގެ މައްސަލަ:
މިކަމުގެ ސަބަބުން، ބަޖެޓުލިބިފައިހުންނަ ބައެއްކަންކަމަށް ފައިސާޚަރަދު ނުކުރެވި އެކަންކަން
ކުރިއަށްގެންދިއުމުގައި ޝަކުވާތަކާއި، ތަފާތު މައްސަލަތައް ކުރިމަތިވާގޮތް ދިމާވެފައިވެއެވެ. މިގޮތުން
މިސާލަކަށް، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ ކުދިންގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ މަސައްކަތަށް
އެލަވަންސެއް ދިނުމަށް ބަޖެޓަށް ފައިސާ ލިބިފައިވުމާއެކުވެސް އެކަން ހަމަޖައްސާނެ ގޮތެއް ނުނިމިވުމުގެ
ސަބަބުން، އެއެލަވަންސުގެ ކަންތައްވަނީ އަދި މިހާތަނަށް ހަމަނުޖެހިއެވެ. މިމައްސަލަ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް
ކޮމިޝަނުގައާއި ޑިޕާރޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުގައި ދެންނެވިފައިވެއެވެ.
27

މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ކޯޓުތަކުން ހުށަހަޅާ މިފަދަކަން ކަމުގައި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑިޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަންގެ
އެހީތެރިކަމާއި އެއްބާރުލުން ލިބުމާއި، ކަންކަން ނިންމުން އަވަސް ކުރުން.
9. އެލަވަންސް ހަމަޖެއްސުމަށް ބަޖެޓަށް ފައިސާލިބިފައި ހުރިނަމަ، އެކޯޓެއްގެ ޚަރަދުކޮމެޓީއިން
ކަނޑައަޅާ ގޮތެއްގެ މަތިން އިސްޤާޟީގެ ހުއްދައާއެކު އެއެލަވަންސެއް ދެވޭގޮތް ހަމެޖެހުން.
3. ނުވަތަ، މިފަދަ ކަންކަން ނިންމާނެ އސޫލުތަކެއް ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ހަމަޖެހި އެކަން
ސާފުކޮށް އެނގެން އޮތުން.
ވ. ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަންގެ އެހީތެރިކަން ފުރިހަމަގޮތުގައި
ލިބެންޖެހޭ މައްސަލަ:
ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން (ޑީ.ޖޭ.އޭ) އަކީ ކޯޓުތަކުގެ އިދާރީ ކަންކަން
ރަގަޅުކުރުމަށާއި، އިދާރީ ދަތިތައް ފިލުވުމަށް އިސްވެ ހަރަކާތްތެރިވާން ޖެހޭތަނެއްކަމުގައި ފެނެއެވެ. އަދި
ކޯޓުތަކުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތަކަށް ޑީ.ޖޭ.އޭ އިން އެކަށީގެންވާ ސަމާލުކަމެއްދޭން ޖެހޭނެކަން
ފާހަގަކުރެވެއެވެ. ކޯޓުތަކުގެ އިދާރީކަންކަން ރަނގަޅުކޮށް ކޯޓުތަކަކީ އިމާރާތުގެ ގޮތުންނާއި ވަސީލަތްތަކުގެ
ގޮތުން ރަނގަޅު ތަންތަނަށް ހެދުމަށް ރަނގަޅު ތަސައްވުރެއް އޮވެގެން މަސައްކަތް ކުރުމަކީ ކޯޓުތަކުން
ރައްޔިތުންނަށްދޭ ޚިދުމަތްތައް ރަނގަޅުވެގެންދާނެކަމެއްކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ކޯޓުތަކަށް ދިމާވެފައިވާ ދަތިތަކަކީ ކޮބައިތޯ ބަލައި އެދަތިތައް ހައްލުކުރުމަށް، ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް
ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން (ޑީ.ޖޭ.އޭ) އިން އިސްވެ ހަރަކާތްތެރިވުން.
9. ކޯޓުތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަމާމެދު،ފަރުވާތެރިކަމާއެކު، އަވަސްކޮށް ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް،
ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން (ޑީ.ޖޭ.އޭ) އިން ސަމާލުކަން ދިނުން.
3. ކޯޓުތަކަކީ އިމާރާތުގެ ގޮތުންނާއި ވަސީލަތްތަކުގެ ގޮތުން ރަނގަޅު ތަންތަނަށް ހެދުމަށް،
ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން (ޑީ.ޖޭ.އޭ) އިން މަސައްކަތް ކުރުން.
28

މ. ކޯޓުން ނިއްމާ މައްސަލަ ތަކުގެ ރިޕޯޓު ނުނިމި ލަސްވާ މައްސަލަ:
ކޯޓުން ނިއްމާ މައްސަލަ ތަކުގެ ރިޕޯޓު ނުލިޔެވި ލަސްވެފައި ހުރިކަމާއި އެކަމުގެ ސަބަބުން
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވަންޖެހޭ މިފަދަ ރިޕޯޓު ނުފޮނުވި ލަސްވެފައިވާކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.
މިގޮތަށް ރިޕޯޓު ލިޔެ ނިއްމުން ލަސްވުމަކީ ފަހުން އެކަމުގެ ދަތި ވަރަށް ބޮޑަށް ދިމާވެދާނެ ކަމެކެވެ.
މިގޮތުން، މައްސަލަ ނިއްމި ފަނޑިޔާރު އެހެން ކޯޓަކަށް ބަދަލުވުން، ވަޒީފާއިން ވަކިވުން ފަދަ ކަމެއް
ދިމާވެއްޖެ ނަމަ އެމައްސަލައެއްގެ ރިޕޯޓު ނިއްމައި އެފަނޑިޔާރަކު އެރިޕޯޓުގައި ސޮއި ކުރުމުގައި ދަތިވާގޮތް
ދިމާވާނެއެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. މައްސަލަ ނިއްމުމަށްފަހު މައްސަލަ ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު ތައްޔާރު ކޮށް ނިއްމުމަށް މުއްދަތެއް
ކަނޑައެޅިފައިވުން. އަދި އެމުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ރިޕޯޓު ތައްޔާރުކުށް ނިއްމުން.
9. ނިމޭ މައްސަލަ ތަކުގެ ރިޕޯޓު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވުމަށް ވެސް މުއްދަތެއް
ކަނޑައެޅިފައި ވުމާއި އަދި އެމުއްދަތުގައި އެރިޕޯޓު ފޮނުވުމަށް ކޯޓުން ސަމާލުކަން ދިނުން.
3. ކުރިން މިކޯޓުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރި ގާޟީން ސޮއި ނުކޮށް ހުރި ރިޕޯޓުތަކުގައި ސޮއި ކުރުވައި
ވީހާވެސް އަވަހަކަށް ނިއްމުން.
-3 ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކުގައި ދިމާވެފައިވާ ޤާނޫނީ އުދަގޫތަކާއި
އެކަންކަން ހައްލު ކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް
ހ. ބޮޑެތި މީހުންނަށްދޭ އަދަބުތައް ކުޑަކުދިންނަށް ދިނުމުގެ މައްސަލަ:
ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ބަލައި ތަޙުޤީޤުކޮށް އިންސާފްކޮށް އަދަބުދިނުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ
ޤަވާޢިދުގައިވާ ގޮތުން ކުޑަކުދިންކުރާ ކުށުގެ ޢަމަލުތަކަށް އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގައި ބޮޑެތި މީހުންނެކޭ
އެއްފަދައިން ކުޑަކުދިންނަށްވެސް ދެވެނީ ޤާނޫނުގައި އެކުށަކަށް ދިނުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އަދަބެވެ. މިކަން،
ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ބަލައި ތަޙުޤީޤުކޮށް އިންސާފުކޮށް އަދަބުދިނުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ޤާވާއިދުގެ
17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މިހެންވުމުން:
1. ކުށްކުރާ ކުޑަކުދިންން އިސްލާޙުކޮށް އަނބުރާ މުޖްތަމަޢަށް ގެނައުމަށް ހުރަސްތަކެއް
އެޅިގެންދެއެވެ.
29

2. އަދި ކުޑަކުދިންގެ މައްޗަށް ޖަލަށްލުމާއި އަރުވާލުމުގެ އަދަބު ކަނޑައެޅަންޖެހޭ ގޮތްދިމާވެއެވެ.
3. މަރުގެ އަދަބުފަދަ ބޮޑެތި އަދަބުތަކާއި ހައްދުތައް ކުޑަކުދިންގެ މައްޗަށް ކަނޑައަޅާންޖެހޭ
ޙާލާތްތައް މެދުވެރިވެއެވެ.
މިކަންޙައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ކުށްކުރާ ކުޑަކުދިންނާމެދު އަޅާފިޔަވަޅުތަކަކީ ހަމައެކަނި އަދަބު ދިނުމުގެ ބަދަލަގައި އެކުދިން
އިސްލާޙުކޮށް އަނބުރާ މުޖްތަމަޢަށް ގެނައުމަށް އަޅާ ފިޔަވަޅުތަކަކަށް ހެދުން.
9. ޖަލަށްލުމާއި އަރުވާލުންފަދަ އަދަބުތައް އުސޫލެއްގެ ގޮތުން ކުޑަކުދިންނަށް ނުދެވޭގޮތަށް
ހަމައްޖެސުން. އަދި މީހަކު މަރާލެވިދާފަދަ ތަކެއްޗާއެކު މާރާމާރީ ހިންގުން ނުވަތަ ގްރޫޕްމާރާމާރީ ފަދަ
ނުރައްކާތެރި ކުށްތައްކުރާ ކުދިން އިސްލާޙުކުރުމަށާއި އެކުދިންގެ ފަރާތުން މުޖުތަމަޢު ސަލާމަތް ކުރުމަށް
އެފަދަކުދިން ޖުވެނައިލް ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރެއްފަދަ ތަނެއްގައި ވަކިން ބޭތިއްބޭނެގޮތް ހަމަޖެއްސުން.
3. މަރުގެ އަދަބާއި ހައްދުތަކަކީ އެއްވެސް ޝައްކެއް ނުވަތަ ޝުބްހާއެއް އޮންނަ ޙާލަތްތަކުގައި
ތަންފީޒް ކުރެވިގެންވާނެ އަދަބުތަކަކަށްނުވާތީ، މަރުގެ އަދަބާއި ހައްދު ކުޑަކުދިންގެ މައްޗަށް
ޤާއިމުނުކުރެވޭނެކަން ޤާނޫނުގައި (ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް އެކްޓުގައި) ބަޔާންކުރުން. އަދި
މިފަދަހާލަތްތަކުގައި އެކުދިން އިސްލާޙުކުރުމަށް އަޅާނެ ފިޔަވަޅުތައް ސާފުކޮށް ބަޔާންވެފައިއޮތުމާއި މަރާއި
ހުދޫދުމައްސަލަތަކުގައި ކަނޑައެޅޭ ވަކިމުއްދަތަކަށް ޖުވެނައިލް ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރެއްފަދަ ތަނެއްގައި
ބަންދުގައި ނުވަތަ އެނޫނަސް ކޯޓަށް ފެންނަ އެކަށޭނަ ތަނެއްގައި ބަހައްޓައިގެން އިސްލާހުކުރުމަށް
ފިޔަވަޅުއެޅުން.
4. އަދި މިކަންކަން މިގޮތަށް ހަމަޖައްސާއިރު ކުޑަކުދިންގެ އުމުރަކީ 11 ނުވަތަ 16 އަހަރު
ކަމުގައި ހަމަޖެއްސުން.
ށ. ކުށުގެ ޖިނާއީ މަސްއޫލިޔަތު އުފުލަންޖެހޭ އެންމެ ހަގު އުމުރު ސާފުކޮށްކަނޑައެޅިފައި
ނެތުމުގެ މައްސަލަ:
ކުޑަކުދިންކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ބަލައި ތަޙުޤީޤުކޮށް އިންސާފްކޮށް އަދަބު ދިނުމުގައި
ޢަމަލުކުރާނެގޮތުގެ ޤަވާއިދުގެ 04 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އަށް ބަލާއިރު، ކުށުގެ ޢަމަލެއްކުރި
ކުޑަކުއްޖާއަކީ ބާލިޣުވެފައިވާ ކުއްޖެނަމަ އެކުއްޖާގެ އުމުރުން 10 އަހަރު ނުވިއަސް ޖިނާއީ މަސްއޫލިޔަތު
އުފުލަން ޖެހެއެވެ. " ބާލިޣުވުން ،" މިމިންގަނޑަކީ ތަޙުޤީޤުކުރާ ފަރާތުގެ އިތުރުން ކޯޓަށްވެސް އެކަން
ބަލައިދެނެގަތުން އުދަގޫމިންގަނޑެކެވެ. މިކަމުގެ ސަބަބުން ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަށް ދަތިތަކާ ކުރިމަތިވާނެއެވެ.
30

މިކަންހައްލުކުރުމަށްއެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. " "
ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ އުމުރު ކަނޑައެޅުމުގައި ބާލިޣުވުން ފަދަ ބަލައި،
ދެނެގަތުން އުދަގޫ މިންގަނޑުތައް ކަނޑައެޅުމުގެ ބަދަލުގައި، ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ އުމުރު
ސާފުކޮށް ބަޔާންކުރުން. މިކަމުގައި ދިވެހި މުޖުތަމަޢާ އެންމެގުޅޭ އުމުރަކީ 10 އަހަރު ކަމަށް ފެނެއެވެ.
ނ. ގްރޫޕް މާރާމާރީ ތަކާއި މީހުން މަރާލެވިދާފަދަ ތަކެއްޗާއެކު މާރާމާރީ ހިންގާ 11 އަހަރު
ނުފުރޭކުދިން، ޒިންމާކުރެވޭނެ ގޮތެއް ނެތުމުގެ މައްސަލަ:
މިފަދަ މާރާމާރީ ތަކުގެ މައްސަލަ މުޖްތަމަޢަށް ޢާންމުވެ މުޖްތަމަޢުގައި ބިރުވެރިކަން
އުފެދިފައިވާއިރު، އަދިމިފަދަ ނުރައްކާތެރި މާރާމާރީ ތަކުގައި 11 އަހަރު ހަމަނުވާ ކުޑަކުދިން ބައިވެރިވުން
ގިނަވެފައިވާއިރު، މިއުމުރުގައި ކުދިންހިންގާ މިފަދަ މާރާމާރީ ތަކާއި ގުޅިގެން، މިހާރު ޢަމަލުކުރެވެމުންދާ
ޤަވާއިދުތަކުގެ އަލީގައި، އެކުދިން ޒިންމާ ކުރެވޭނެ ގޮތް ހަމަޖެހިފައިނުވެއެވެ. ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން މިއުމުރުގެ
ކުދިން މިފަދަ މާރާމާރީތަކުގައި ބައިވެރިވާ ނިސްބަތް އިތުރުވަމުންދާ ކަން ފާހަކުރެވެއެވެ. އަދި މިގޮތުން
މިކަން، އިސްލާޙުނުކޮށް ދޫކޮށްލެވިއްޖެނަމަ، މާލޭގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ގޭންގުތަކުން، މާރާމާރީތަކުގައި 11
އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިން ބައިވެރިކުރުމަށް އިތުރަށް މަސައްކަތްކުރާނެ ކަމަށް ފެނެއެވެ.
ކުޑަކުދިންކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ބަލައި ތަޙުޤީޤުކޮށް އިންސާފުކޮށް އަދަބުދިނުމުގައި
ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ޤަވާއިދުގެ 01 ވަނަ މާއްދާގައި ވާގޮތުން އުމުރުން 10 އަހަރާއި 11 އަހަރާއި ދެމެދުގެ
ކުދިން ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަން ޖެހެނީ؛
1. ހައްދުކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން:
ހ. މުރުތައްދުވުން
ށ. ބަޣާވާތްކުރުން
ނ. ޒިނޭކުރުން
ރ. ޤަޛްފުކުރުން
ބ. ރާބުއިން
9. ގަސްތުގައި މީހުންމެރުމާއި، މަރާބެހޭ އެހެނިހެން މައްސަލަތަކާއި މިފަދަ ކަމެއްގައި
ބައިވެރިވުމުގެ ކުށް
3. މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ މައްސަލަތައް
31

މިކަންޙައްލުކުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. އުމުރުން 10 އަހަރާއި 11 އަހަރާއި ދެމެދުގެ ކުދިން، މީހަކުމަރާލެވިދާފަދަ އެއްޗަކާއެކު
ހިންގާމާރާމާރީތަކާއި ގްރޫޕް މާރާމާރީތަކުގެ ޖިނާއީ މަސްއޫލިޔަތު އުފުލަންޖެހޭ ގޮތަށް ޤަވާއިދު އިސްލާޙުކުރުން.
ރ. ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކުގައި ޢަމަލު ކުރެވެމުންދާގޮތުން، އެކުދިން އިސްލާޙުވުމަށް
ފުރުޞަތު ނުދެވޭތީ ނުވަތަ ފުރުޞަތުތައް ހަނިވުމުން ކުށްކުރާކުދިން އިސްލާޙުނުވެ، ކުށްކުރުން
ތަކުރާރުވަމުން ދިއުމުގެ މައްސަލަ:
މިގޮތަށްދިމާވާ ސަބަބުތަކަކީ:
(ހ). މިހާތަނަށް ކުޑަކުދިންނާބެހޭ ކޯޓުން ޢަމަލުކުރެވެމުން ދިޔަގޮތުން، ނުރައްކާތެރި މާރާމާރީއާއި
ވައްކަމާއި ޓެކުމާއި ފޭރުން ފަދަ ކުށްތަކާއި އަދި އެހެނިހެންވެސް ޖަލަށްލުމާއި އަރުވާލުމުގެ އަދަބު ކަނޑައެޅޭ
ކުށްތަކުގައި އެކުދިން ކުރި ކުށުގެ އަމަލަށް އަދަބުކަނޑައަޅާއިރު، ޖަލަށްލުމަށް ނުވަތަ އަރުވާލުމަށް ޙުކުމް
ކަނޑައެޅުމަށްފަހު، އެޙުކުމް ތަންފީޒުކުރުމުގެ ގޮތުން، އެޙުކުމުގެ މުއްދަތުގައި އެކުއްޖަކު އިޖްތިމާއީ
މަރުކަޒެއްގައި ބެހެއްޓުމަށް ހަމަ އެޙުކުމުގައި ޤާޟީ އަމުރުކޮށް ޑީޕާޓްމަންޓް އޮފް ޕެނިޓެންޝަރީ އެންޑް
ރިހިބިލިޓޭޝަން ސަރވިސަސްއާ އެކުއްޖަކު ޙަވާލު ކުރުމުން، ކޯޓުގެ ޙުކުމްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ
އިޖްތިމާއީ މަރުކަޒެއްނެތުމުން، އެފަދަ ކުދިން ގޭބަންދަށް ފޮނުވުމުން، އަނެއްކާވެސް މަގުމަށްޗަށް ނުކުމެ
ކުށްތަކުރާރު ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބޭގޮތްވަމުން ދިއުން. އަދި ޙުކުމެއްގައި، އަދަބު ކަނޑައެޅުމަށްފަހު، ހަމަ
އެޙުކުމުގައި ކަނޑައެޅުނު އަދަބު ތަންފީޒުކުރުމުގެ ގޮތުން އިޖްތިމާއީ މަރުކަޒެއްގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރު
ކުރުމުން، އެޙުކުމްގައި ކަނޑައެޅުނު އަސްލު އަދަބު ތަންފީޒުކުރުމުގެ ބާރު ކެނޑި، ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން
އެކުއްޖަކު އިސްލާޙުވުމަށް ދެވޭ ފުރުޞަތުގެ ބޭނުން އެކުއްޖަކު ނުހިފިޔަސް އަދި އެކަމުގައި އެކުއްޖެއްގެ
ބެލެނިވެރިން އެއްބާރުލުން ނުދިނަސް ދެންހެދޭނެ ގޮތެއް ނޯންނަގޮތް މެދުވެރިވުން.
(ށ). ގޭބަންދުކުރެވޭ މައްސަލަތަކުގައިވެސް، އެކުދިންނަށް ކައުންސިލިން ދިނުން ނުވަތަ އެކުދިން
މޮނިޓަރ ކުރުން ފަދަ އެކުދިން އިސްލާޙުވުމަށް ބާރުއަޅާ އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރެވި ދޫކޮށްލުމުން،
އަނެއްކާވެސް ކުށްތަކުރާރު ކުރާގޮތް މެދުވެރިވުން.
(ނ). ނުރައްކާތެރި ކުށްތައް ކުރާ ޙާލަތްތަކުގައި ނުވަތަ އެކުއްޖާއަކީ މުޖްތަމަޢަށް ދޫކޮށްލެވިއްޖެ
ނަމަ މުޖްތަމަޢަށް ނުރައްކާވެދާނެ ފަދަ ކުއްޖެއްެ ކަމުގައިވާތީ، އެފަދަ ކުދިން ޖަލުފަދަ ތަނެއްގައި ބޭތިއްބޭ
ޙާލަތްތަކުގައިވެސް އެކުދިން އެތަނުގައި އުޅޭ ނޫޅޭގޮތް ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ރަނގަޅަށް ނުބެލޭތީއާއި އަދި
32

އެކުދިން އިސްލާޙުކޮށް ކުށްކުރުމާއި ދުރުހެލިކޮށް ރަނގަޅު ކުދިންގެ ގޮތުގައި އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމަށް
އެކަށޭނަ މަސައްކަތެއްކުރުމެއްނެތި ދޫކޮށްލެވުން.
މިކަންޙައްލުކުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. މިހާރު އަމަލު ކުރަމުންދާގޮތަށް، ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ އަދަބު ކަނޑައަޅައި އެކުއަޖާ
އިސްލާހު ކުރުމަށްޓަކައި އިޖްތިމާއީ މަރުކަޒެއް ފަދަ ތަނެއްގައި ބަހައްޓާނަމަ، ނުވަތަ ވަކި ޕްރޮގްރާމެއްގައި
ބައިވެރި ކުރާނަމަ، ހުކުމްގައި އެކަންކަން ކަނޑައެޅުމުގެ ބަދަލުގައި އެކަމަށް ވަކި އަމުރެއް ނެރުން.
9. ކުދިން ބަންދު ކުރަންޖެހޭ ފަދަ މައްސަލަތަކުގައިވެސް، އެކުދިންނަށް ކައުންސިލިން ދިނުމާއި
އެކުދިން މޮނިޓަރ ކުރުން ފަދަ އެކުދިން އިސްލާޙުވުމަށް މަގުފަހިވާފަދަ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުން.
ބ. މައިން ބަފައިންނާއި ބެލެނިވެރިން ޒިއްމާ ކުރުވޭނެ ގޮތްތަކެއް ނެތުމުގެ މައްސަލަ:
ކުޑަކުދިންނާމެދު ބެލެނިވެރިން އަދާކުރަންޖެހޭ ޒިންމާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެއް ކުޑަކުދިންގެ
ހައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/21) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވީނަމަވެސް ،
އެޒިންމާ ތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް، ބެލެނިވެރިން / މައިންބަފައިން އަދާނުކުރާ ޙާލަތްތަކުގައި، ބެލެނިވެރިން
/ މައިންބަފައިން ޒިންމާކުރެވޭނެ މެކޭނިޒަމެއް ނުވަތަ ގޮތްތަކެއް ރާއްޖޭގެ ކަމާގުޅޭ ޤާނޫނުތަކާއި
ޤާވާއިދުތަކުގައި ސާފުކޮށް ކަނޑައެޅިފައިނުވެއެވެ. މިހެން ވުމުން ދަރިންނާމެދު އިހުމާލުވާ މައިންބަފައިންނާއި
ބެލެނިވެރިންނާމެދު ދައުލަތުގެ ކަމަބެހޭ ފަރާތްތަކުން ފިޔަވަޅުނޭޅި، އެފަދަ ބެލެނިވެރިން އެގޮތުގެ މަތީގައި
ދެމިތިބޭގޮތް ވެއެވެ.
މިކަންޙައްލުކުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ކުޑަކުދިންނާމެދު އަދާކުރަންޖެހޭ ޒިންމާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާނުކުރާ ބެލެނިވެރިން /
މައިންބަފައިން ޒިންމާކުރެވޭނެ މެކޭނިޒަމެއް މިހާރު އަމަލު ކުރަމުންދާ ޤާނޫނުތަކާއި ޤަވާއިދުތަކުގެ އަލީގައި
އޮތްތޯ ދިރާސާކޮށް، މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތްތަކާއި އަޅާނެ ފިޔަވަޅުތައް މޯލަޑިވްސް ޕޮލިސް
ސަރވިސް އާއި ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ފަދަ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކާ ގުޅިގެން ކަނޑަ އެޅުން.
9. ކުޑަކުދިންނާމެދު އަދާކުރަންޖެހޭ ޒިންމާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާނުކުރާ ބެލެނިވެރިން /
މައިންބަފައިން ޒިންމާކުރެވޭނެ ގޮތްތަކެއް ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު) ޤާނޫނު
ނަންބަރު 2/21 (ގައި ނުވަތަ ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް އެކްޓުގައި ސާފުކޮށް ކަނޑައަޅައި ބަޔާން ކުރުން.
33

ޅ. ކުޑަކުދިން އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއްނެތި ރޭގަނޑުގެ ފަސްވަގުތުތަކުގައ މަގުމަތީގައި
އުޅޭއުޅުން ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށް ޤާނޫނީގޮތުން ގޮތްތަކެއް ކަނޑައެޅިފައި ނެތުމުގެ މައްސަލަ:
ވަރަށް ގިނަފަހަރަށް ކުޑަކުދިން ކުށްތަކަށް އަރައިގަންނަގޮތް ދިމާވަނީ އެކަށީގެންވާ
ސަބަބުތަކެއްނެތި ރޭގަނޑުގެ ފަސްވަގުތުތަކުގައި، މަގުމަތީގައި އުޅޭގޮތްވާތީ ކަމަށްވާއިރު، ކުޑަކުދިން
މަގުމަތީގައި އުޅޭއުޅުން ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށް ޤާނޫނީގޮތުން ގޮތްތަކެއް ކަނޑައެޅިފައި ނެތެވެ. މިހެން ވުމުން
ރޭގަނޑުގެ ދަންވަރުގެ ވަގުތުތަކުގައިވެސް ކުޑަކުދިން މަގުމަތީގައިއުޅެ، އެފަދަ އެހެން ކުދިންނާއި އެކުވެ،
ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ކުށްތަކަށް އަރައިގަތުމަށް މަގުފަހި ވެގެންދެއެވެ.
މިކަންޙައްލުކުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. މިފަދަ ހާލަތްތަކާއި ކުރިމަތިލުމަށް ދުނިޔޭގެ ބައެއް ޤައުމުތަކުގައި ހަމަޖެހި އަމަލުކުރަމުންދާ
އުޞޫލުތަކާއި އެއްގޮތަށް، އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއްނެތި ރޭގަނޑުގެ ފަސްވަގުތުތަކުގައި، ކުޑަކުދިން
މަގުމަތީގައި އުޅޭއުޅުން ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށް ޤާނޫނީގޮތުން ގޮތްތަކެއް ކަނޑައެޅުން. ނުވަތަ އެކަމަށް ޤާނޫނެއް
ހެދުން.
ކ. ބެލެނިވެރިންގެ ކޮންޓްރޯލުން ނެއްޓި މަގުމަތީގައި ރައްޓެހި ކުދިންނާއެކު ގްރޫޕްހަދައި ވަގުތު
ހޭދަކުރަމުންދާ ކުދިންނާމެދު އެޅިދާނެ ހަރުދަނާ ރަނގަޅު ފިޔަވަޅުތަކެއް ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކާއި
ޤަވާއިދުތަކުގައި ސާފުކޮށް ބަޔާންވެފައި ނެތުމުގެ މައްސަލަ:
ކުށްކުރާ ކުދިންކުރެ ގިނަކުދިންނަކީ، ކުށްކުރުމުގެ ކުރީގެ މަރުހަލާގައި ބެލެނިވެރިންގެ ކޮންޓްރޯލުން
ނެއްޓި މަގުމަތީގައި ރައްޓެހި ކުދިންނާއެކު ގްރޫޕްހަދައި ވަގުތު ހޭދަކުރަމުންދާ ކުދިންނަށްވާއިރު،
މައިންބަފައިންގެ ކޮންޓްރޯލުން ނެއްޓި، މަގުމަތީގައި އުޅޭކުދިންނާމެދު، އެޅިދާނެ ހަރުދަނާ ރަނގަޅު
ފިޔަވަޅުތަކެއް ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކާއި ޤަވާއިދުތަކުގައި ބަޔާންވެފައި ނެތެވެ. މިހެންވުމުން ބެލެނިވެރިންގެ
ކޮންޓްރޯލުން ނެއްޓިގެންދާކުދިން، ރައްޓެހި ކުދިންނާއެކު މަގުމަތީގައި އުޅެ ގްރޫޕުތަކާގުޅި ކުށުގެ ޢަމަލުތައް
ކުރާގޮތް މެދުވެރިވެގެންދެއެވެ. އަދި އެގޮތްމަތީގައި ދެމިތިބޭގޮތްވެގެންދެއެވެ.
މިކަންޙައްލުކުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. މިފަދަ، ބެލެނިވެރިންގެ ކޮންޓްރޯލުން ނެއްޓި މަގުމަތީގައި ރައްޓެހި ކުދިންނާއެކު ގްރޫޕްހަދައި
ވަގުތު ހޭދަކުރަމުންދާ ކުދިންނާމެދު އެޅިދާނެ ހަރުދަނާ ރަނގަޅު ފިޔަވަޅުތަކެއް ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކާއި
ޤަވާއިދުތަކުގައި ސާފުކޮށް ބަޔާންކުރުން.
34

9. މިފަދަ ކުދިންގެ މައިންބަފައިންނާއި ބެލެނިވެރިން ޒިއްމާ ކުރުވޭނެ ގޮތްތަކެއް ކަމާގުޅޭ
ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކުގައި ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކުރުން.
އ. އިސްލާހީ/ތައުލީމީ އެކަށޭނަ ޕްރޮގްރާމްތައް ނެތުމުގެ މައްސަލަ:
ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ބެލުމުގައި އަމަލު ކުރަންޖެހޭ ޤަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތަކަށް ބަލާއިރު
އެކުދިން އިސްލާހުކޮށް އަނބުރާ މުޖުތަމައަށް ގެނައުމަށް މަސައްކަތްކުރުމަކީ ވަރަށް މުހިއްމު އަދި އެކަމަށް،
ޤަވާއިދުތަކުގައި ބާރުއަޅާފައިވާ ކަމެކެވެ. މިކަމަށް އިޝަރާތް ކޮށްފައިވާ މާއްދާތަކުގެ ތެރޭގައި، ކުޑަކުދިން
ކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ބަލައި ތަހުޤީޤުކޮށް އިންސާފުކޮށް އަދަބު ދިނުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ޤަވާއިދުގެ
17 ވަނަ މައްދާގެ (ށ)،(ނ)(ރ)(ޅ) އަދި ހަމަ އެޤަވާއިދުގެ 12 ވަނަ މައްދާ ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.
ގިނަ މައްސަލަތަކެއް ނިމުނަސް، އެފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ހިމެނޭ ކުދިން އިސްލާހުވުމަށް ފުރުސަތު
ނުދެވޭނަމަ ކޯޓުގެ ދައުރު އަދާކުރެވޭ ކަމަކަށް ނުވާނެއެވެ. ނަމަވެސް ކުށްކުރާ ކުޑަކުދިން ބައިވެރިކުރެވޭފަދަ
ގޮތަކަށް ރޭވިފައިވާ އެކަށޭނަ ޕްރޮގްރާމްތަކެއް އެކަށީގެންވާ ގޮތަކަށް މުޖުތަމައުގައި ނުވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.
މިހެން މިކަން އޮތުމުގެ ސަބަބުން، ކުށްކުރާ ކުދިން އިސްލާޙުކުރުމަށް ޤަވާއިދުތަކުގައި ކަންތައްތަކެއް
ބަޔާންކުރެވިފައި ވީނަމަވެސް އަމަލީގޮތުން އެކަންތައްތަކަކީ ނެތް ނުވަތަ ވަރަށް ހަނި ދާއިރާއެއްގައި މެނުވީ
ތަނަވަސްވެފައި ނެތް ކަންތައްތަކެކެވެ. މިކަން ހައްލުކުރެވޭތޯ ކޯޓުން ދަނީ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކާ ވާހަކަ
ދައްކަމުންނެވެ. އަދި ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ނިންމުމުގައި ކުރިން އަމަލުކުރަމުން ދިޔަ އުސޫލުތައް
ބަދަލުކޮށް، ތައުލީމީ/އިސްލާހީ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ކުދިން ބައިވެރިކުރެވޭނެ މަގުތައް ތަނަވަސްކުރުމަށް
މަސައްކަތް ކުރަމުންނެވެ. އަދި އެކަމަށް މަގުފަހިވާ ފަދަ ކޯޓު އަމުރެއް ތަޢާރަފް ކުރުމަށް މަސައްކަތް
ކުރަމުންނެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކާ ވާހަކަ ދައްކައި، މިފަދަ އިސްލާހީ/ތައުލީމީ ޕްރޮގްރާމްތައް އުފެއްދުން
2. ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ހިންގާ މިފަދަ ޕްރޮގްރާމްތައް ދެނެގަތުން
3. އެފަދަ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ކުށްކުރާ ކުޑަކުދިން ބައިވެރިކުރެވޭނެ އިންތިޒާމްތައް ހަމަޖެހުން
ވ. ކޯޓުގެ މެންޑޭޓުގެ މައްސަލަ:
ކޯޓުގެ މަސައްކަތް މިހާރު ހަމަޖެހިފައިވާގޮތުން، މިކޯޓުގެ މަސައްކަތް ކަމުގައި ހަމަޖެހިފައިވަނީ
އުމުރުން މީލާދީގޮތުން 18 އަހަރު ނުވާ ކުދިން ކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ބެލުމެވެ. މިހެންވުމުން، މައިގަނޑު
ގޮތެއްގައި ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުގެ މަސައްކަތެއްކަމުގައި ވެފައިވަނީ، ޖިނާއީކޯޓު ފަދައިން ކޯޓަށް ގެނެވޭ
ކުއްޖާގެ މައްޗަށް އަދަބެއް ކަނޑައަޅައި މައްސަލަ ނިންމާލުމެވެ. ޝަރީއަތް ހިނގަމުން އަންނަ ގޮތަށާއި
35

މައްސަލަ ނިންމާގޮތް ނުވަތަ ޙުކުމުގެ ޢިބާރާތަށާއި އަދި ކަނޑައެޅޭ އަދަބަށް ބަލާއިރު ވެސް ޖިނާއީ ކޯޓާއި
ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓާ ދެމެދު ފާހަގަ ކުރެވޭ ފަދަ ބޮޑު ތަފާތު ތަކެއް ހުރިކަމަކަށް ނުފެނެއެވެ. ފާހަގަ ކުރެވޭ
މައިގަނޑު ތަފާތަކީ ދެވޭ އަދަބުގެ މިންވަރެވެ. މިހެން ވުމުން، ކުޑަކުދިން ކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ކޯޓަށް
ހުށަހެޅި ނިމެމުން ދިޔަ ކަމުގައި ވިއަސް، ކުށްކުރާ ކުޑަކުދިން އިސްލާޙުކޮށް، އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް
ގެނައުމުގައި ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓަށް، މިހާތަނަށް، އެކަށޭނަ ދައުރެއް އަދާކުރެވޭފަދަ ގޮތަކަށް ކަނަކަން
ހަމަޖެހިފައިވާ ކަމަކަށް ނުފެނެއެވެ.
އަދި މިހާތަނަށް ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުގެ މަސައްކަތް ހަމަޖެހިފައިވާގޮތުން މައިންބަފައިންނާއި
ބެލެނިވެރިންގެ ކޮންޓްރޯލުން ނެއްޓިގެންދާކުދިން އިސްލާޙުކުރުމުގައި އެއްވެސް ދައުރެއް އަދާކުރެވިފައިނުވެއެވެ.
ބެލެނިވެރިންގެ ކޮންޓްރޯލުން ނެއްޓިގެންދާ ކުދިންގެ މައްސަލަތައް ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖެންޑާ އެންޑް ފެމިލީ
ޕްރޮޓެކްޝަން ސަރވިސް އަށް ހުށަހެޅޭ ޙާލަތްތަކުގައި އެކުދިންގެ އެއްބާރުލުން ނުލިބޭނަމަ އެސަރވިސްގެ
ދައުރު ފުރިހަމައަށް އަދާކުރުމަށް ހުރަސް އެޅިގެންދެއެވެ. ނަމަވެސް މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައިވެސް އެކުދިންނާއި
އެކުދިންގެ ބެލެނިވެރިން އިޙުތިރާމްކޮށް އެއާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރާނެ ގޮތްތަކެއް ނިންމުމަށް، ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް
ޖެންޑާ އެންޑް ފެމިލީ ޕްރޮޓެކްޝަން ސަރވިސް ގެ ފަރާތުން ސޯޝަލް ވޯކަރުންނަށް އެފަދަ މައްސަލަތައް
ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭގޮތް މިހާތަނަށް ހަމަޖެހިފައި ނުވެއެވެ.
މީގެ އިތުރުން، ކުޑަކުދިންނާމެދު ކުރެވޭ ކުށްތަކާއި ނެދެވޭ އަމަލުތަކުން އެކުދިން ހިމާޔަތް ކުރުމަށް
ފިޔަވަޅު އެޅުމަކީ މުހިއްމު ކަމަކަށްވާއިރު، މިފަދަ ގޮތްތައް ދިމަވާ ކުދިންނާއި މިފަދަ ގޮތްތައް ދިމަވެދާނެކަމަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭ ޙަލަތްތައް މެދުވެރިވެފައިވާ ކުދިން ހިމާޔަތްކުރަން އަމުރު ނެރުމަކީވެސް މިކޯޓުން މިހާތަނަށް
ކުރާގޮތަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ކަމެއްނޫނެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ކުޑަކުދިންނާބެހޭކޯޓުގެ މެންޑޭޓު އަންނަނިވި ގޮތަށް ހަމަ ޖެއްސުން:
ހ. ކުޑަކުދިން ކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ބެލުން.
ށ. ތަޙުޤީޤު ބަންދާ ގުޅިގެން ގެނެވޭ ކުދިންގެ މައްސަލަތައްބެލުން
ނ. މައިންބަފައިންނާއި ބެލެނިވެރިންގެ ކޮންޓްރޯލުން ނެއްޓިގެންދާ ކުދިންގެ މައްސަލަތައް ބަލައި
ފިޔަވަޅު އެޅުން.
ރ. ކުޑަކުދިންނާމެދު ކުރެވޭ ކުށްތަކާއި ނޭދެވޭ ޢަމަލުތަކުން އެކުދިން ޙިމާޔަތް ކުރުމަށް
ނެރެންޖެހޭ އަމުރުތައް ނެރުން.
9. މިކަންކަމަށް މަގުފަހިވާގޮތަށް ކޯތުތަކާބެހޭ ބިލާއި ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް އެކްޓް ފާސްކުރުން.
3. މިކަންކަމަށް މަގުފަހިވާގޮތަށް، ކަމާގުޅޭ ދާއިރާތަކުގެ މަސައްކަތް ރޭވުން.
36

މ. ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް އެކްޓެއް ނެތުމުގެ މައްސަލަ:
ކުށް ކުރާ ކުޑަކުދިންނާއި ބެލެނިވެރިންގެ ކޮންޓްރޯލުން ނެއްޓިގެން މަގުމަތީގައި އުޅޭ ކުދިންނާމެދު
އަމަލު ކުރާނެ ގޮތްތަކާއި އަޅާނެ ފިޔަވަޅުތަކާއި އަދި ކުޑަކުދިންނާމެދު ކުރެވޭ ކުށްތަކާއި ނެދެވޭ އަމަލުތަކުން
އެކުދިން ހިމާޔަތް ކުރާނެ އުޞޫލުތަކާއި އަޅާނެ ފިޔަވަޅުތައް ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނެއް މިހާތަނަށް ނެތެވެ.
ނަމަވެސް ކުޑަކުދިންގެ ޙާލަތު މިހާރު އޮތްގޮތުން މިފަދަ ޤާނޫނެއްގެ ބޭނުންތެރިކަން ވަރަށް ބޮޑެވެ.
ކުށްކުރާ ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކުގައި މިހާރު އަމަލު ކުރަނީ ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތައް ބަލައި
ތަޙުޤީޤުކޮށް އިންސާފުކޮށް އަދަބު ދިނުމުގައި އަމަލު ކުރާނެ ގޮތުގެ ޤަވާއިދަށެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް އެކްޓު ފާސްކުރުން އަވަސްކުރުން.
ފ. ބައެއް މައްސަލަތަކުގެ ދަޢުވާފޯމުގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދަޢުވާ ކުރާ މާއްދާ ބަޔާން
ކޮށްފައި ނޯންނަ މައްސަލަ:
ކުރީގެ ޤާނޫނު އަސާސީގައި ރައްޔިތުންނަށް ލިބިދީފައި ނުވާ ވަރަށް ގިނަ ޙައްޤު ތަކެއް މިހާރު
ޢަމަލުކުރެވެމުން މިދާ ޤާނޫނު އަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވާއިރު އަދި ޤާނޫނު އަސާސީގެ 11 ވަނަ މައްދާގެ
(ހ) ގައި، ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ދައުވާ އުފުލިފައިވާ ކޮންމެ މީހަކަށްމެ، އެމީހެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު
ކުރެވިފައިވާ ކުށަކީ ކޮބައިކަން، ލަސްނުކޮށް އަންގަންވާނެ ކަމުގައި ސާފުކޮށް ބަޔާން ކޮށްފައި ވެއެވެ.
މިހެންވުމުން، އެމީހެއްގެ މައްޗަށް ކޯޓުގައި ދައުވާ އުފުލުމާއެކު، އެދަޢުވާ އަކީ ކޮބައިކަމާއި އެމީހަކު ކުރި
ކުށަކީ ކޮބައިކަން ދަނެގަނެ، އެމީހާގެ ދިފާޢުގައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ކުރުމަށް އެމައްސަލައަކާ ގުޅޭ
ލިއުންތައް، ދައުވާ އުފުލިފައިވާ މީހުން ކޯޓުން ހޯދައެވެ.
ނަމަވެސް ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ދައުވާ ފޯމުތަކުގައި، ދައުވާ ކުރާ މާއްދާ ޢާންމުކޮށް
ބަޔާން ކޮށްފައި އޮންނަ ކަމުގައި ވިއަސް ބައެއް ދައުވާ ފޯމުތަކުގައި އެކަންކަން ބަޔާން ކޮށްފައި ނުހުރެއެވެ.
މިހެންވުމުން، އެމީހަކު ކުރިއަމަލު ކުށަކަށްވީ ކިހިނެތްކަން، ކޮން މާއްދާއެއްގެ ދަށުންކަން، ދަޢުވާލިބޭ
ކުއްޖާއަށާއި އެކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ އަށާއި އަދި ވަކީލަށްވެސް ސާފުކޮށް އެގޭނެ ގޮތެއް ނޯވެއެވެ. މިހެން
ވުމުން ޤާނޫނު އަސާސީގެ 11 ވަނަ މައްދާގެ (ބ) އާއި (ޅ) ގައި، އެމީހެއްގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅޭ ކުށުގެ
ތުހުމަތުން ބަރީއަ ވުމަށް މަސައްކަތް ކުރުމަށް ދެވިފައިވާ ޙައްޤަށް ހުރަސްއެޅި ދަތިވާގޮތް ދިމާ ވަމުން ދެއެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ކޮންމެ ދަޢުވާ އެއްގައިވެސް އެދަޢުވާ ކުރާ މާއްދާ ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ބަޔާންކުރުން. އަދި
މިގޮތުގެ މަތިން ނޫނީ ކޯޓަށް ދައުވާ ފޯމުތައް ނުފޮނުވުން.
37

9. ކޯޓުން މައްސަލަ ބަލައިގަތުމުގައި، ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާ ފޯމުގައި، އެދަޢުވާ ކުރެވޭ
މާއްދާ ބަޔާންކޮށްފައިވޭތޯ ކޯޓުން ބެލުމާއި އެއާ ޚިލާފަށް ހުށަހެޅޭ ދަޢުވާ ފޯމުތައް ބަލައިނުގަންނަ ގޮތަށް
ހަމަޖެއްސުން.
ދ. ކުށްކުރާ ކުޑަކުދިން ބައިތިއްބާނެ ތަނެއް ނެތުމުގެ މައްސަލަ:
ކުޑަކުދިން ކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ބަލައި ތަޙުޤީޤު ކޮށް އިންސާފުކޮށް އަދަބު ދިނުމުގައި ޢަމަލު
ކުރާނެ ގޮތުގެ ޤަވާއިދުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ގޮތުން، ކުޑަކުއްޖަކަށް ދެވޭ އަދަބަކީ، ޖަލަށްލުން
ނުވަތަ އަރުވަލުން ކަމުގައިވާނަމަ، ޤާނޫނުގައިވާގޮތަށް ޙުކުމް ކޮށް، ކުއްޖާ ކޮށްފައިވާ ކުށުގެ ބަވަތަށާއި،
ކުޑަބޮޑުމިނަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ކުށްކުރާ ކުދިން ބޭތިއްބުމަށް ޤާއިމު ކޮށްފައިވާ އިސްލާޙީ މަރުކަޒެއް)ޖުވެނައިލް
ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރ(ނުވަތަ ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރެއްގައި ޙުކުމުގެ މުއްދަތަށް އެކުއްޖާ ބެހެއްޓުން،
ނުވަތަ ބަޔާންކުރެވިދިޔަ ޤަވާއިދުގެ 12 ވަނަ މައްދާގައިވާ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ބައިވެރި ކުރުމަށްޓަކައި ޙުކުމް
ކުރެވިފައިވާ މުއްދަތަށް އެކުއްޖާ ގޭގައި ބަންދު ކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ގާޟީއަށް ލިބިގެން ވެއެވެ. ނަމަ ވެސް
ބަޔާންކުރެވިދިޔަފަދަ އިސްލާޙީ މަރުކަޒެއް (ޖުވެނައިލް ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރ) ނެތުމުން، ޢަމަލީ ގޮތުން ކަން
ހިގާ ގޮތަކީ، ކޯޓުން މިފަދައިން މައްސަލަ ނިއްމައި، ޑިޕާޓު މަންޓު އޮފް ޕެނިޓެންޝަރީ އެންޑް
ރިހެބިލިޓޭޝަން ސަރވިސަސް (ޑީ،ޕީ،އާރު،އެސް) އާ އެކުއްޖަކު ހަވާލު ކުރުމުން، އެފަދަ އިސްލާހީ
މަރުކަޒެއް ނެތުމުން ޑީ،ޕީ،އާރު، އެސް އިން އެކުއްޖާ ގޭގައި ބަހައްޓަނީ އެވެ. ގޭގައި ބެހެއްޓުމުން
އަނެއްކާވެސް އެކުއްޖާ މަގުމައްޗަށް ނުކުމެ ކުށުގެ ޢަމަލު ތަކަށް އަރައިގަންނަ ގޮތް މެދުވެރި ވެއެވެ. އަދި
މިހެން މިކަން އޮތުމުން މިފަދަ ކުދިން އިސްލާހުކޮށް އަބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމަށް މަސައްކަތް ކުރުމުގެ
ފުރުސަތު ވަރަށް ބޮޑަށް ހަނިވެގެން ދެއެވެ.
މިކަން ހައްލުކުރުމަށް އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތައް:
1. ކުށްކުރާ ކުޑަކުދިން ބައިތިއްބާނެ އިސްލާޙީ މަރުކަޒެއް ނުވަތަ ޖުވެނައިލް ޑިޓެންޝަން
ސެންޓަރެއް ސަރުކާރުން އުފެއްދުން. މިފަދަ ތަނެއް އުފައްދައި ބެލެހެއްޓުމުގެ ހައިސިއްޔަތު އޮތް އެންމެ އިސް
އިދާރާއަކީ ހޯމް މިނިސްޓްރީ ކަމަށް ފެނެއެވެ. އަދި މިފަދަ މަރުކަޒެއްގައި ކުދިންނަށް އަމާޒުކޮށްގެން ހިންގޭ
ތަފާތު ޕްރޮގްރާމް ތައް ހިންގުމުގައި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖެންޑާ އެންޑް ފެމިލީ ޕްރޮޓެކްޝަން ސަރވިސް އާއި
ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ޔުނިޓުގެ އެހީތެރިކަމާއި އެއްބާރުލުން ލިބޭގޮތް ހަމަޖެހިފައި އޮތުން މުހިއްމު ކަމަށްވެސް
ފެނެއެވެ.
9. މިގޮތުން ޤާއިމު ކުރެވޭ މަރުކަޒު ނުވަތަ ސެންޓަރުގައި ފަރުވާދިނުމާއި ރިހެބިލިޓޭޓު ކުރުމުގެ
ވަސީލަތްތައް ޤާއިމުކޮށް ތަނަވަސް ވެފައިވުން.
38